

چکیده مقالات همایش ملی جایگاه و نقش مادر

تهیه و تنظیم:

دبیرخانه علمی همایش ملی جایگاه و نقش مادر

انتشارات بین‌المللی نوید شیراز

تابستان ۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده مقالات همایش ملی جایگاه و نقش مادر

تهیه و تنظیم : دبیرخانه علمی همایش مادر

زیر نظر : دکتر حبیب هادیان فرد، دکتر ربابه رستمی، دکتر مرضیه صادق زاده

ویراستار فارسی : فهیمه حیدری، مهناز جوکاری، فرناز ملکی

ویراستار انگلیسی : ندا فرنیاء، علی ایزدپناه

تایپ، تنظیم : امیررضا ارد، سیده مرضیه اشرفی، ساره روستا، سما سلیمانی

صفحه آرا : فروغ السادات حسینی پور، ناهید محمدی

طرح جلد : سروش زارع مهبذیه

ناشر : انتشارات بین المللی نوید شیراز

تابستان ۱۳۹۵

همایش ملی جایگاه و نقش مادر

دکتر حبیب هادیان فرد	دبیر علمی همایش :
دکتر ربابه رستمی	دبیر اجرایی همایش :
دکتر مرضیه صادق زاده	جانشین دبیر علمی همایش :
دکتر علی اصغر فلاحی	کمیته تشریفات :
کریم رضا احمدی و الهه تارخ	کمیته تدارکات :
الهه تارخ و زهرا آسایشیان	کمیته بودجه :
سید محمد خلیل اثنی عشری	کمیته نمایشگاه :
سروش زارع مهذبیه، فروغ السادات حسینی پور	کمیته تبلیغات و روابط عمومی :
فروغ السادات حسینی پور، ناهید محمدی	کمیته انتشارات :
فروغ السادات حسینی پور	مدیریت سایت :
فرناز سلمانیان، دکتر ربابه رستمی، ناهید محمدی	طراح پوستر :
فاطمه حاتمی، زهرا صائمی	دبیر خانه :

اعضای کمیته علمی همایش ملی جایگاه و نقش مادر

دانشیار	محبوبه البرزی
مربی	شهریار اسدی
مربی	سیدمحمدخلیل اثنی عشری
استادیار	نعمت‌اله بدخشان
استاد	فریده پورگیو
استادیار	فاطمه سوسن جباری
استاد	بهرام جوکار
دانشیار	مسعود حسین چاری
دانشیار	فرهاد خرمایی
دانشیار	فریبا خوشبخت
استاد	سعید رحیمیان
استادیار	ربابه رستمی
دانشیار	زهرا ریاحی‌زمین
دانشیار	بابک شمشیری
دانشیار	راضیه شیخ‌الاسلامی
استادیار	مهسا شعله
استادیار	مرضیه صادق‌زاده
استاد	رحمان صحراگرد
استادیار	سید جواد ظفرمند
استادیار	پرویز عامری
دانشیار	زهرة عظیمی‌فر
استادیار	علیرضا عسکری
استاد	حلیمه عنایت
استادیار	فریبا غروی
دانشیار	محبوبه فولادچنگ
استادیار	نظام‌الدین قاسمی
دانشیار	مریم کوشکی
استاد	محمدعلی گودرزی
استادیار	محمد مرادی
استاد	علی محمدی

دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه شیراز	استاد	جعفر مهاد
دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه شیراز	استاد	نوراله محمدی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شیراز	دانشیار	خیراله محمودی
دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز	استادیار	سید مجتبی واعظی
دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه شیراز	دانشیار	حبیب هادیان فرد
دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه شیراز	دانشیار	فریده یوسفی

اعضای کمیته اجرایی همایش ملی جایگاه و نقش مادر

علی اکبر رفاهی	ناهید محمدی
سروش زارع مهذبیه	زهرا شکرریز
امیرحسین قانع	فاطمه شکرریز
امیررضا ارد	ریحانه بارانی
محمد افشار	فاطمه فلاحی
علی ایزدپناه	سولماز بشیری
زهرا هوشمندراد	حمیدرضا بهارلو
آرزو کاظمی	هاجر پورعسکری
زهرا کرامتی	فاطمه خارستانی
شیرین کرمی فرد	مریم نیک فطرت
شراره متاله	زهرا نظری کرملو
مهسا محمدی	فاطمه جوکار
سیده مرضیه اشرفی	معصومه زارع
پرستو نبیئی	ساره روستا
راضیه غیبی	مائده زینانی
فاطمه غلامی	سیده پریسا سلامت
	سما سلیمانی

و سایر همکاران اداری :

پرویز سلیمان پور، اکبر کریمی، محمود صحرانورد، جلیل میرقادری، عبدالرضا عاطفی، زهرا حمیدی، فاطمه طاهری، ثریا عباسی

سخن دبیر علمی همایش

بالندگی و توسعه یک ملت و از طرفی رکود و فروپاشی آن با کمیت و کیفیت نیروی انسانی آن ملت گره خورده است. کمیت و کیفیت نیروی انسانی بخشی از سرمایه ملی هر کشور محسوب می‌شود. مادر و نقش مادری عاملی عمده‌ای در بقاء این سرمایه است. کمیت نیروی انسانی تنها دستاورد مادری نیست. فرهنگ‌سازی و انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر در قامت رسای مادر متجلی است. نخستین و پرنفوذترین پایگاه تعلیم و تربیت اجتماعی دامن مادر است که نیرومندترین ریشه را در منش فرد می‌افکند. اگر دختران یک جامعه روزی دچار تعارض نقش گردند و از پذیرش نقش مادری پرهیز کنند به تدریج رشد جمعیت منفی می‌گردد. از طرف دیگر اگر روزی مادران به فرهنگ، زبان و باورداشت‌های فرهنگی خود در رقابت‌های بین فرهنگی در جهان پر رسانه امروزی شک کنند، بی‌شک فرهنگ، زبان و باورداشت‌ها رنگ خواهند باخت. با دگرگونی‌های اجتماعی دهه‌های اخیر نقش مادری با چالش‌های فراوانی همراه شده است که کیان خانواده را تهدید می‌کند. این درحالی است که هنوز محققین علوم انسانی راهکارهای علمی روشنی برای سازگاری با شرایط اجتماعی نوین در پشتیبانی از نقش و فعالیت اجتماعی مادران ارائه نداده‌اند و کارگزاران اجرایی هنوز به علوم انسانی و نقش آن در حل دشواری‌ها اجتماعی باور کمتری دارند. در راستای این نیاز و برای انسجام‌بخشی و انباشت دانش و جلب همکاری و توجه نخبگان، کارگزاران و صاحب‌نظران به این موضوع، با همکاری رشته‌های گوناگون علوم انسانی در دانشگاه شیراز در این همایش کوشش شد تا موضوع نقش و جایگاه مادری مورد کنکاش بیشتری قرار گیرد. استقبال نخبگان و صاحب‌نظران از نخستین همایش نقش و جایگاه مادر ما را برآن داشت که در سال‌های آینده این موضوع را در سطحی گسترده‌تر ببینیم.

در پایان امیدوارم مقالات این همایش به‌طور مثبت راه‌کارهایی برای بهبود جایگاه مادران نشان دهد و توجه کارگزاران و قانون‌گذاران را به‌طور عملی به مشکلات مادران جلب کند. بر خود واجب می‌دانم از همکاری صمیمانه مدیران دانشگاه شیراز و بنیاد فرهنگی بین‌المللی مادر در انجام این همایش سپاسگزارم. سپاس ویژه از همکاران هیأت علمی و اجرایی همایش نیز دارم. سپاسگزار پژوهشگران و شرکت‌کنندگان ارجمند که مایه رونق همایش ما شدند نیز هستم.

دکتر حبیب هادیان فرد

دبیر علمی همایش

سخن دبیر اجرایی همایش

نقش مادر در مفهوم مادری کردن از چنان اهمیت بی‌نظیری برخوردار است که می‌توان به‌عنوان پایه‌ی اصلی خانواده و جامعه از آن یاد کرد. باتوجه به این موضوع، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز مفتخر است که «نخستین همایش ملی جایگاه و نقش مادر» را در شهریور ماه سال جاری در شهر علم و ادب و سومین حرم اهل بیت برگزار نماید.

این همایش با همت دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز و به پیشنهاد و حمایت بنیاد فرهنگی بین‌المللی مادر جهت گردهمایی متخصصین و صاحب‌نظران در حوزه‌های مختلف برپا می‌شود، از این رو همایش در نظر دارد که محفلی علمی جهت بحث و گفتگوی پیرامون جایگاه و نقش مادر ایجاد نموده و فرصت تبادل نظر و خلق اندیشه‌های نو را فراهم نماید.

در این جا لازم است مراتب سپاس خود را از هیأت رئیسه دانشگاه شیراز، هیأت رئیسه دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، بنیاد فرهنگی بین‌المللی مادر، دبیر علمی همایش، اعضای محترم کمیته علمی، کمیته اجرایی، پژوهشگران ارجمند، حامیان معنوی همایش و کلیه افرادی که در این زمینه تلاش نمودند را داشته باشم. در خاتمه از پروردگار توفیق روزافزون دست‌اندر کاران همایش در ایجاد نگرشی نو در رابطه با نقش واقعی مادر و مسؤولیت‌های جامعه در قبال آن را خواهانم.

دکتر ربابه رستمی

دبیر اجرایی همایش

سخن بنیان‌گذار بنیاد فرهنگی بین‌المللی مادر

از ابتدای خلقت انسان، در تمامی نقاط جهان و در میان هر قوم، ملت و نژادی با هر کیش و آیینی، مادر جایگاهی والا و ارزشمند داشته است. مادر به منزله قلب یک خانواده است که زندگی را در آن ساری و جاری می‌سازد. مادر را می‌توان هستی‌بخش و مخالف نیستی دانست؛ زیرا پیوسته در اندیشه هستی و زندگی است. بر همین اساس است که مادر نطفه را تبدیل به جنین، جنین را تبدیل به نوزاد و نوزاد را با ایثار و فداکاری به انسانی بالغ تبدیل می‌کند. این ویژگی مادرانه است. با این نگرش، بارزترین و والاترین نقشی که برای زنان ترسیم شده و مورد ستایش قرار گرفته نقش مادری و عهده‌داری تربیت فرزندان است. مادر بودن یک ارزش به شمار می‌آید که به دلیل ویژگی‌های زیستی و روانی، به عهده‌ی زنان نهاده شده است. نقش مادری تنها در وضع حمل، شیردادن و به ثمر رساندن فرزندان خلاصه نمی‌شود، بلکه یک سلسله مسؤولیت‌های اثرگذاری پرورشی و تربیتی بر عهده آنان نهاده شده که ثمره‌ی آن در رشد و شکوفایی جامعه بشری متبلور خواهد شد.

همه تحت تأثیر مادران هستیم، همان‌گونه که شیر مادر در رشد و پرورش فرزند تأثیر مستقیم دارد. اندیشه، تربیت و رفتار مادر نیز در روح فرزندان تأثیرات غیرقابل انکاری دارد که مسؤولیت زنان در این زمینه بسیار والا بزرگ می‌نماید. در حقیقت، مادر است که اخلاق، فرهنگ، تمدن و ویژگی‌های هنجارمند یک جامعه را با جسم، روح، پندار، رفتار و گفتار خود، به فرزند منتقل می‌کند.

رسالت والای بنیاد فرهنگی بین‌المللی مادر تبیین، ارتقاء و باز آفرینی جایگاه مادر، نه تنها به‌عنوان معمار خانواده بلکه الهام‌بخشی برای همه مادران جوامع بشری است که برای رساندن جامعه به برتری و تعالی نقشی حساس و اثرگذار دارد.

بی‌شک تحقق و تداوم اهداف بنیاد مادر جز با یاری و همراهی جامعه علمی، دانشگاهیان و استادان گرانقدر میسر نخواهد بود. برگزاری اولین گردهمایی ملی جایگاه و نقش مادر، با همکاری دانشگاه شیراز، سرآغازی برای این مهم می‌باشد. امید آن داریم با همراهی و همفکری آن عزیزان بتوانیم جامعه‌ای با مادرانی متعالی و جهانی خوشبخت را پیش رو داشته باشیم.

دعای مادر همیشه همراهتان

غلامرضا محمدی

بنیان‌گذار بنیاد فرهنگی بین‌المللی مادر

معرفی بنیاد فرهنگی بین‌المللی مادر

به منظور شناخت مقام والا و بی‌بدیل مادر و ارج‌گذاری و قدرشناسی از او، در تاریخ یازدهم مهرماه ۱۳۹۳ طی مراسم شکوهمند و افتخارآمیزی با حضور جمع کثیری از برجستگان و بلندپایگان استان فارس برای تحریم و حفظ و حراست از شان و منزلت مقام والای مادر، بنیاد مادر با اهداف زیر تأسیس گردید.

۱. آشنا ساختن جامعه به خصوص نسل جوان با مقام والای مادر به منظور شناخت بی‌شتر جایگاه رفیع این شاهکار خلقت و قدرشناسی از زحمات ایشان؛
۲. ارتقاء و بازآفرینی مقام مادر از جهات فرهنگی، اجتماعی و خانوادگی؛
۳. آموزش مسؤولیت‌های خطیر مادری به خانم‌های جوان به خصوص دختران و دانش‌آموزان دختر در قبال فرزندان و رفتار متقابل آنان نسبت به مادران؛
۴. تبیین نقش مادران در ساختن جامعه‌ای ایده‌آل؛
۵. پررنگ‌تر نمودن مسؤولیت‌های جامعه به خصوص فرزندان در قبال حقوق ارزشمند مادران؛
۶. ایجاد مرکز مشاوره برای مادران به منظور رفع تنگناهای آنان از نظر فرهنگی، اجتماعی، حقوقی، درمانی، معنوی، خانوادگی و غیره؛
۷. بنیاد مادر به صورت صد درصد NGO می‌باشد؛
۸. بنیاد مادر وابسته به هیچ ارگان، نهاد و حزبی نمی‌باشد و هرگونه فعالیت سیاسی در آن ممنوع می‌باشد؛
۹. ایجاد شعب بنیاد مادر در سایر استان‌های کشور و خارج از کشور؛
۱۰. انتخاب مادران شایسته و برگزاری مراسم نکوداشت آنان در یازدهم مهرماه هر سال به منظور تشویق و ترویج اهداف والای بنیاد مادر؛

دعای مادر همیشه همراهتان

غلامرضا محمدی

بنیان‌گذار بنیاد فرهنگی بین‌المللی مادر

فهرست سخنرانی‌ها

ردیف	عنوان سخنرانی	سخنران
۱	مادری، راهی به سوی تعالی اخلاقی	دکتر بابک شمشیری
۲	حقوق مادران از شعار تا واقعیت	دکتر محمدجواد شیروانی
۳	روند تطور مفهوم مادری و چالش‌های آن در هزاره سوم	دکتر حلیمه عنایت
۴	چالش‌ها و فرصت‌های مادری	دکتر حبیب هادیان‌فرد

فهرست مقالاتی که به صورت سخنرانی در همایش ارائه شده‌اند

ردیف	عنوان	نویسندگان
۱	بررسی تأثیر هنر در ارائه‌ی نوآورانه جایگاه مادر در جامعه	سیدمحمدخلیل اثنی‌عشری مهشید بارانی
۲	مقایسه‌ی اثر بخشی آموزش مهارت‌های عاطفی و فرزندپروری مثبت بر خودکارآمدی والدینی مادران دارای فرزند با اختلال کاستی توجه - بیش‌فعالی	ادریس اعظمی گلاره جلیلی مریم قربانی‌نژاد فرزاد مرادی
۳	نقش راهبردهای شناختی تنظیم هیجان و سبک‌های عاطفی در پریشانی روانشناختی مادران دارای کودک ناتوان ذهنی	علی اقبالی شیرین خیرالهی سوناسکندری
۴	شناخت جایگاه رسانه‌ی ملی و شبکه‌های ماهواره‌ای در مفهوم‌سازی خانواده از دیدگاه مادران و دختران دبیرستانی	محبوبه البرزی
۵	تصویر مادر در شعرهای بیچاره مادر ایرج میرزا و بیچاره مادر (ای‌وی‌مادر) شهریار	لیلا امیری علی‌محمد مؤذنی علیرضا ولی‌یاری اسکندری
۶	ابعاد نقش مادر در اسلام	مژگان امیریان‌زاده سیده‌فاطمه حبیبی
۷	طرح نظام اخلاقی مادرانه	اکرم باجلان
۸	نقش مادری زن در اسلام تجلی‌گه عشق و محبت	نعمت‌اله بدخشان زهرا رشتی
۹	نقش‌های مادر	احمد به‌پژوه

ردیف	عنوان	نویسندگان
۱۰	بررسی رابطه‌ی افسردگی با تصور از بدن و مقایسه‌ی آن‌ها در مادران ورزشکار و غیرورزشکار	نجمه پرهیزمیمندی ربابه رستمی فروزنده زرآور
۱۱	بررسی رابطه‌ی بین سبک‌های فرزندپروری مادر با شادکامی و پرخاشگری در دانشجویان دختر دانشگاه شیراز	فخری تاجیک‌زاده فاطمه عباسی لیلا خبیر حبیب هادیان‌فرد
۱۲	بررسی اثربخشی برنامه‌ی مداخله والدمحور مادران در مهارت‌های اجتماعی کودکان با ناتوانی یادگیری	سوسن جباری صدیقه رستمی
۱۳	مادر از دریچه قرآن و حدیث	سمیرا چناری
۱۴	تأثیر آموزش مهارت تاب‌آوری بر خود کارآمدی شیردهی مادران دارای نوزاد نارس	زرین حبیبیان هاله دلآوری
۱۵	کاوش هستی‌شناسانه در پدیده مادر شدن: نقش وجودی مادر در تبیین مفاهیم آفرینش و مرگ	لیلا حجاری محمدجواد حجاری شهین کشاورز
۱۶	سیندخت، مادر خردمند	بابک حیدری مریم حسینی سوسن سهامی
۱۷	بررسی رابطه‌ی بین انتظار مادر از فرزندپروری و انتظار مادر از رشد کودک با کیفیت تعامل مادر- نوزاد در مادران	لیلا خبیر حبیب هادیان‌فرد
۱۸	بررسی نقش صبر مادران در پیش‌بینی صبر کودکان دبستانی	فرهاد خرمایی اعظم فرمانی معراج درخشان فاطمه آزادی‌دهبیدی مرضیه صادق‌زاده، محبوبه صیادی دهنو فتانه قزل‌بیگلو
۱۹	بررسی نقش پیش‌بین پیوند مادری در رفتارهای پرخطر نوجوانان	فرهاد خرمایی ملیحه ربانی
۲۰	بررسی نقش پیش‌بین سبک‌های تفکر و نگرش‌های فرزندپروری مادران در اضطراب کودکان	فرهاد خرمایی رحمت بریزی
۲۱	نقش و جایگاه مادر در تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران	ابوذر خسروی
۲۲	مطالعه‌ی ویژگی‌های مادر از دیدگاه دانشجویان دختر	فریبا خوشبخت رؤیا طیب
۲۳	تأثیر یک دوره فعالیت‌ورزشی بر کیفیت زندگی زنان میانسال غیرورزشکار	فائقه دهقانی‌پور محسن ثالثی
۲۴	مقایسه تاب‌آوری، ذهن‌آگاهی و تنظیم هیجانی مادران کودکان مبتلا به نقص توجه-بیش‌فعالی و مادران کودکان بهنجار	ساره روستا، لیلا شاملی مرضیه صادق‌زاده

ردیف	عنوان	نویسندگان
۲۵	بررسی تأثیر آموزش شناخت درمانی مبتنی بر ذهن آگاهی بر انطباق نقش مادری در مادران نخست‌زا	سیده‌زهره سجادیان ناهید جوادی‌فر خالد اصلانی، امل ساکی
۲۶	نقش مادر در حفظ سبک زندگی اسلامی و ارزش‌های اخلاقی در عصر فناوری	سمیه سلیمانی مرتضی رحیمی
۲۷	نقش سبک‌های دلبستگی ناایمن مادر و پرخاشگری کودک با واسطه‌گری استرس والدگری مادر	لیلا شاملی مرضیه صادق‌زاده محبوبه افروز
۲۸	مقام و حقوق مادر از نگاه قرآن و روایت	محمد شریفانی
۲۹	تجلی کهن الگوی مادر در قصه‌های پریان ایرانی	مرضیه صادق‌زاده معصومه بذرافشان
۳۰	سیندخت، مادر ایران زمین؛ الگوی ساحت‌های تربیتی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران	فرخنده صدیق
۳۱	جمهوری اسلامی ایران و سلامت مادران: چالش‌ها و راهکارها	علیرضا صدیقی‌دریجانی سولماز حاجی‌وندی
۳۲	نقش و جایگاه مادر در رمان‌های سیمین دانشور	اکبر صیادکوه رقیه کوهنورد
۳۳	تصویر مادر در آیین‌های شعر فروغ فرخزاد	اکبر صیادکوه مینا مساعد معصومه مهدوی‌فرد
۳۴	بررسی حقوق مادران از دیدگاه حقوق بین‌الملل بشر	فرهاد طلائی فرزانه پورسعید
۳۵	بررسی تصویر مادر در نقاشی پس از انقلاب اسلامی: نگاهی به دو سالانه‌های نقاشی ایران ۱۳۷۰-۱۳۹۰	پریا فردی‌شهنی سیدجواد ظفرمند
۳۶	بررسی جایگاه زن (مادر) در نظام حقوقی ایران از منظر معیارهای حقوق بشر	رؤیا فریدونی سیدمجتبی واعظی
۳۷	تصویر مادر در شعر فارسی	محمدجواد فلاحی فاطمه فلاحی
۳۸	نگرش‌ها درباره تغذیه با شیر مادر و تغذیه با شیر خشک در میان زنان مهاجر ایرانی، افغان، آمریکایی و آسیایی جنوب شرقی در ایالات متحده آمریکا: تلویحات رفتاری و غذایی در آموزش سلامت	سونیا قائم‌هاشمی جونو آن کلارک
۳۹	رابطه ناهمخوانی خود در مادران و کیفیت رابطه والد-کودک: نقش واسطه‌ای اختلال شخصیت وسواسی-جبری	مهسا مجتهدی سعید قنبری لادن منصور منصوره‌سادات صادقی
۴۰	شخصیت مادر و نموده‌های آن در رمان (زمین سوخته)	محمدمرادی مرضیه مرادی
۴۱	بررسی تصویر مادر در اشعار کودک و نوجوان	محمدمرادی معصومه مرادی

ردیف	عنوان	نویسندگان
۴۲	مادر، کودک و خواندن (مطالعه‌ی موردی کتابداران زن شاغل در کتابخانه‌های عمومی شهرستان زابل)	مرضیه مروتی
۴۳	پیش‌بینی رفتار غیرمولد تحصیلی فرزندان بر اساس بیش‌درگیری مادر: بررسی نقش رشته‌ی تحصیلی و جنسیت فرزندان	مینا مهبد محبوبه فولادچنگ
۴۴	بررسی میزان عزت نفس و عوامل مرتبط با آن در بین مادران شیرازی	مجید موحد مرضیه مردانی
۴۵	بررسی نمودهای عملی احترام به مادر از منظر قرآن	فاطمه نادى‌نژاد
۴۶	بررسی مسئله حضانت اطفال در حقوق مدنی ایران و فرانسه	مانده یدالهی ربابه خطیبی‌فر

فهرست مقالاتی که به صورت پوستر در همایش ارائه شده‌اند

ردیف	عنوان	نویسندگان
۱	اهمیت نقش مادر در زندگی انسان	اشرف احمدلو
۲	تأثیر آموزش در تزریق واکسن جهت پیش‌گیری از زگیل تناسلی	اعظم اصغری خاتونی الهه اولاد صاحب مدارک
۳	مقایسه میزان رضایت زناشویی مادران در دوران شیردهی و پس از آن	اعظم افشاری مینا توانگر
۴	بررسی رابطه‌ی ارتباط عاطفی مادران و انعطاف‌پذیری شناختی با حل مسئله‌ی اجتماعی دختران	عبدالرحمن انباری محبوبه البرزی
۵	تأثیر ۱۲ هفته مصرف مکمل ویتامین E و فعالیت هوازی بر میزان آنزیم‌های کبدی (ALP, AST, ALT) مادران مبتلا به استئاتوهپاتیت غیرالکلی	مریم آگاه، فرهاد دریانوش، مریم معینی، مهدی محمدی محمد رضا فتاحی
۷	مروری بر روش‌های توانمندسازی مادران به منظور بهبود تعامل مادر-کودک و فرزندپروری مثبت در خانواده	حجت پیرزادی سوسن جباری شهرروز نعمتی
۸	بررسی رابطه بین استرس فرزند پروری و کیفیت تعامل مادر-نوزاد در مادران	لیلا خبیر فاطمه عباسی فخری تاجیک‌زاده حبیب هادیان‌فرد

ردیف	عنوان	نویسندگان
۹	بررسی فرصت‌ها و تهدیدهای شبکه‌های اجتماعی در ایفای نقش مادری	نجمه دستوری شهرزاد شاه‌سنی رضوان میرزایی
۱۰	تأملی بر جایگاه علمی و سیاسی مادران پس از انقلاب اسلامی ایران	لیلا شاملی محسن شفیع سیف‌آبادی
۱۱	بررسی ویژگی‌ها و نقش‌های مادران قرآنی	شهرزاد شاه‌سنی
۱۲	بررسی ویژگی‌های مادران در قصه‌های کهن ایران	رؤیا طیب فریبا خوشبخت
۱۳	سلامت روان مادر در فرزندپروری در الگوی تعاملات	نرگس عطاران مهدی‌رضا سرافراز
۱۴	تأثیر آموزش تفکر مثبت بر سلامت روان مادران دارای کودک کم‌توان ذهنی شهرستان مرودشت	زهرا عوض‌آقایی مریم کوروش‌نیا
۱۵	تحلیل بصری پوستر فیلم‌های ایرانی با موضوع مادر در یک دهه گذشته	معصومه فرخی سید جواد ظفرمند
۱۶	بررسی نقش زن در کتب ابتدایی ایران	خلیل فروتن، حبیب ملک‌پور شیوا نظری، صغری نوروزی
۱۷	نقش تربیتی مادر از منظر اسلام در مراحل مختلف رشد	زهرا فروزنده عزت السادات میرخانی محسن ایمانی
۱۸	تأثیر یک دوره تمرین کوتاه مدت و کم‌حجم HIIT بر مقاومت انسولینی و پروفایل چربی زنان دچار اضافه وزن و مبتلا به دیابت نوع ۲	لیلا قدرت جواد نعمتی فرهاد دریانوش
۱۹	نقش مادر در پیشگیری از ترس‌های کودکان	سیما قیصرانی فرهاد خرمائی
۲۰	نقش مادر در تربیت دینی فرزند در دوران نونهالی با تأکید بر ابعاد رشد	مرضیه کهنوجی
۲۱	مقایسه‌ی سلامت روان و ابعاد آن در بین مادران ورزشکار و غیرورزشکار	فاطمه محمدحسینی ربابه رستمی فروزنده زرآور
۲۲	دلبستگی کودک نسبت به مادر از منظر اسلام و روان‌شناسی	کوثر هادیان شیرازی عبدالرسول هادیان شیرازی
۲۳	بررسی دسترسی مادران به عدالت در نظام قضایی ایران (مورد دعوی حضانت)	فاطمه همدانیان، محمد فرجیها، طوبی شاکری مهری بهار

بخش سخنرانی

مادری، راهی به سوی تعالی اخلاقی

دکتر بابک شمشیری^۱

چکیده

هدف از مقاله‌ی حاضر تبیین ارزش‌های متعالی اخلاق فردی است که کمال حقیقی زیست اخلاقی تلقی می‌گردند. این ارزش‌ها به زعم نگارنده عبارتند از عشق، ایثار و فداکاری و عفو و بخشش، اکنون سؤال این است که چگونه می‌توان به این ارزش‌های اخلاقی متعالی دست یافت؟ این مقاله با روشی فلسفی - تحلیلی نشان می‌دهد که طبیعی‌ترین و فطری‌ترین راهی که به صورت خودکار زمینه‌ساز تحقق و تکامل این ارزش‌ها می‌گردد؛ چیزی نیست جز ویژگی‌های مادری و پدری که البته در این میان ویژگی مادری توان بیشتری برای زمینه‌سازی رشد و تعالی اخلاقی انسان دارد و شاید به همین دلیل است که پیامبر اکرم(ص) اذعان داشته‌اند که بهشت زیر پای مادران است. نگارنده بر این باور است که هر چند تحقق و تکامل ویژگی مادری به صورت طبیعی برای زنان در دسترس‌تر است لیکن این ویژگی می‌تواند در روند رشد اخلاقی پدران نیز تحقق پیدا کند. البته باید توجه داشت که منظور از ویژگی مادری صرفاً توجه به جنبه‌ی ارگانیکی و فرزندزایی نیست. بلکه مادری، کیفیتی روحی و روانی و مبتنی بر نوعی ارتباط است که بخش زیستی تنها جزئی از آن محسوب می‌شود. بدین ترتیب در مجموع این مقاله نشان می‌دهد که توجه به مادری و تقویت آن به عنوان ساز و کاری طبیعی و فطری در مسیر رشد و تکامل انسان، بهترین کیفیتی است که می‌تواند بستر ساز و هموارکننده‌ی راه رشد و تعالی اخلاقی انسان باشد.

کلمات کلیدی: فضایل اخلاقی، ارزش‌های اخلاقی، مادری، اخلاق فردی، اخلاق اجتماعی.

حقوق مادران از شعار تا واقعیت

دکتر محمدجواد شیروانی

چکیده

در این مقاله برآنم تا به مقایسه و تطبیق حقوق اسلام و حقوق موضوعه در مورد حقوق مادران بپردازم. سپس در حد و وسع و توان خویش فراز و نشیب‌های حقوق مادران و موقعیت اجتماعی ایشان را در برهه‌های مختلف تاریخی جامعه خودمان بررسی کنم؛ در بررسی تاریخی حقوق مادران، وضعیت مادران در روزگار قاجاریه و تحولات نهضت مشروطیت بر حقوق مادران را نیز به دیده تحقیق و با تأکید و کنکاش بیشتر، ملاحظه کنم. از دیگر سو تأثیر تحولات مغرب زمین و مراودات فرهنگی اجتماعی ایرانیان با آن جوامع از جهت تأثیری که بر حقوق مادران داشته است را نیز ملاحظه نمایم و بازخوردهای آن تأثیر و تأثرات را تبیین کنم. آنگاه به عنوان نمونه تبعیضات آشکار و پنهان فی مابین حقوق و تکالیف پدران از یک طرف، و حقوق و تکالیف مادران از طرف دیگر را آفتابی سازم و از آنجا که یکی از آموزه‌های برجسته حقوق بشر امروز مساوات مردان و زنان از نظر حقوق و تکالیف است حقوق و تکالیف پدران و مادران را چه به لحاظ وضعیت تاریخی جامعه‌مان و چه به لحاظ وضعیت کنونی آشکار سازم. در پایان به ارائه پیشنهادات لازم جهت ایجاد تعادل میان حقوق مادران و پدران بپردازم و نتیجه‌گیری‌های لازم را نیز به سمع و نظر حضار محترم برسانم و در حد توان پاسخگوی سؤالات، اشکالات، پیشنهادات و انتقادات آنان باشم.

روند تطور مفهوم مادری و چالش‌های آن در هزاره سوم

دکتر حلیمه عنایت

چکیده

هر مفهوم اجتماعی در هر دوره‌ای از تاریخ متأثر از ساختارهای اجتماعی آن دوره تعریف می‌شود. از آنجا که مفهوم و جایگاه مادری به عنوان یک مفهوم اجتماعی تحت تأثیر ساختارهای اجتماعی تعریف می‌شود. در این فرصت مروری داریم بر روند تطور مادری در سه دوره ما قبل مدرن، مدرن و هزاره جدید. در دنیای قبل از مدرن عنصری مانند دین در همه‌ی جوامع بشری وجود دارد و در جوامعی چون ایران، نفوذ دین در همه ارکان نظام اجتماعی بوده است. تعریف مادری نیز تحت تأثیر دین قرار می‌گیرد. در اسلام، مسیحیت، یهود و ... مفهوم مادری با قداست کامل شکل می‌گیرد. در مسیحیت مفهوم مادر مقدس و جایگاه مادری حضرت مریم تأثیرگذارترین عامل در تعریف مادری در دنیای مسیحیت است. زن با مادری به تکامل می‌رسد. کریم بودن، ربوبیت و عشق‌ورزی سه صفت خداوند است که به‌طور بالقوه در زن وجود دارد و زمانی که مادر می‌شود به بالفعل تبدیل می‌گردد. در دوران مدرن جایگاه مادری سیر نزولی پیدا می‌کند و با پیدایش رویکردهای مبتنی بر فردگرایی، مادری را قربانی شدن زن برای فرزند می‌دانند. در دوران جدید یا هزاره سوم در نتیجه جریانی تحت عنوان جهانی شدن، با ویژگی‌های خاص خود، جهان معاصر را با چالش مواجه کرده است و تمامی ساختارهای کلان فرهنگی و اجتماعی جهان را تحت‌الشعاع قرار داده است. عمومیت استفاده از وسایل ارتباط جمعی و فناوری داده‌ای و ارتباطی نوین تحول فرهنگی را در زندگی فرهنگی و اجتماعی مردم ایجاد کرده است. این تغییرات گاه افراطی متأثر از شرایط و روابط آسیب‌زای حاکم بر خانواده‌ها به‌خصوص در نگاه به زنان بوده است. در این دوران با طیف وسیعی از انواع خانواده و جایگاه مادری روبرو هستیم که شاید بتوان آن را خانواده متکثر نامید. جوامع مختلف برخوردهای متفاوتی با این پدیده داشته‌اند. در کشورهای اسکاندیناوی با پرداخت حقوق و مزایای مادری را تشویق می‌کنند و در جوامعی آن را به رسمیت نمی‌شناسند که هر کدام از این سیاست‌ها پیامدهای خاص خود را دارد.

چالش‌ها و فرصت‌های مادری

دکتر حبیب هادیان فرد^۱

چکیده

استرس بخشی جدا نشدنی از زندگی هر انسان است. بدون در نظر گرفتن جنسیت هرکسی برای ادامه حیات و بهزیستی می‌بایست با عوامل استرس‌زای دنیای پیرامونی (به اصطلاح لوین^۲ میدان پدیداری^۳) خود مقابله کند. هنگامی که دختری تصمیم به مادر شدن می‌گیرد میدان پدیداری او گسترش می‌یابد و یک دایره پهناورتر از خودش را شامل می‌شود. دایره‌ای پر از تضاد و دوگانگی هر کسی مسؤول بقا و آرامش خویش است و برای آن کوشش و تقلا می‌کند (سرمایه‌گذاری بر روی خود)، ولی مادران اگرچه مانند تمام افراد بشر به بقا و آرامش خویش ارج می‌گذارند ولی در حمایت از فرزند خویش به راحتی از آرامش و حتی جان خود می‌گذرند (سرمایه‌گذاری روی فرزندان)، بنابراین مادر در یک کشمکش تمام‌نشده بین سرمایه‌گذاری بر روی خود و سرمایه‌گذاری بر روی فرزندان قرار دارد و حفظ این تعادل همان هنر مادری است. تراپورس^۴ در نظریه تکاملی خود با نام سرمایه‌گذاری والدینی^۵ بیان می‌کند که میزان سرمایه‌گذاری مادر بر روی فرزندان قابل مقایسه با سرمایه‌گذاری پدر بر روی فرزند نیست. بارداری شاید اولین گام مادر برای سرمایه‌گذاری بر روی فرزندان است. گامی که از خودپروری به طرف دگرپروری برداشته می‌شود و مادر باید برای دگرپروری هزینه پرداخت کند و خطرات متعددی را بر جان خود بخرد. در هنگام بارداری و زایمان تن مادر برای نگهداری و زایمان کودک دگرگونی‌های طبیعی اما حساسی را پشت سر می‌گذارد که حتی ممکن است برای حیات مادران مخاطره‌انگیز باشد. برپایه آمار سازمان بهداشت جهانی و صندوق کودکان ملل متحد، میزان

hadianfd@shirazu.ac.ir

۱. دانشیار، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.

2. Lewin

3. Phenomenal field

4. Trivers

5. Paternal Investment

مرگ‌ومیر مادران ناشی از بارداری در جهان از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۵ کم‌وبیش به نصف کاهش یافته است. با این وجود هنوز از هر صد هزار زایمان ۲۱۶ مورد منجر به مرگ مادر می‌گردد. گاهی علی‌رغم پذیرش خطرات متنوع بارداری، فرجام کار برای بعضی از مادران مایوس‌کننده است. گزارش‌های سازمان بهداشت جهانی اگرچه از کاهش مرگ‌ومیر نوزادان خبر می‌دهند (بر پایه این گزارش در جهان میزان مرگ‌ومیر نوزادان از ۶۳ به ۱۰۰۰ نوزاد زنده در سال ۱۹۹۰ به ۳۳ به ۱۰۰۰ نوزاد زنده در سال ۲۰۱۵ کاهش یافته است)، ولی هنوز این آمار چشمگیر است. اگرچه برخی از خطرات جدی در راه مادر شدن در قرن حاضر کاهش یافته است ولی هنوز مادران با دشواری‌ها زیادی مواجهه هستند مرگ مادران و نوزادان تنها مشکل دوره بارداری نیست. سوء‌تغذیه، همسرآزاری و مشکلات بهداشت روان از جمله مخاطرات دیگر است. در حدود ۱۰ درصد زنان باردار و ۱۳ درصد زنان بعد از وضع حمل درگیر مشکلات اعصاب و روان می‌گردند که عمده این مشکلات افسردگی است. اگرچه این مشکلات به‌خوبی قابل درمان است ولی به دلیل نبود سواد بهداشت روانی تعدادی از این مادران و فرزندان ناخواسته از تأثیرات منفی بیماری‌های اعصاب و روان رنج می‌برند. نداشتن دانش کافی درباره تغییرات روانی در هنگام بارداری و بعد از وضع حمل خصوصاً توسط مردان جو خانواده را با تنش‌های مکرر روبرو می‌کند. بعد از وضع حمل، یک مادر باید سفری طولانی و پراسترس را پا به پای کودکانش خود برای حفظ و ارتقاء سلامت جسمی، روانی، معنوی و آموزشی آن‌ها برود که رنج‌های این سفر از هیچ‌کس پوشیده نیست و بحث آن جز اطاله کلام، چیزی به همراه نخواهد داشت. مراد از این بحث فقط تأکید بر این موضوع است که جامعه می‌بایست برای این استرس‌ها در قوانین، فرهنگ، بهداشت، بهداشت روانی، آموزش و اقتصاد پیش‌بینی‌های لازم را بیندیشد تا زنان جامعه با آرامش بیشتری تصمیم‌گیری بگیرند.

در بخش دوم بحث خودم می‌خواهم کمی درباره فرصت مادری گفتگو کنم. در طی دهه‌های اخیر، بشر پیشرفت چشمگیری در دانش و فناوری داشته که به شدت چهره جوامع بشری را تغییر داده است. پایه پای این دگرگونی‌ها عادات و رفتار آدمیان هم تغییر کرده است. علی‌رغم همه این دگرگونی‌ها هنوز بیولوژی آدمی کمابیش پایداری خود را حفظ کرده است. پژوهش‌های بسیاری نشان

می‌دهد مطمئن‌ترین سن برای بارداری زنان بین ۲۰ تا ۳۵ سالگی است. به بیان دیگر هر زن تنها ۱۵ سال فرصت طلایی برای فرزنددار شدن دارد که می‌بایست واقع‌بینانه با توجه به شمار فرزندان که مایل است داشته باشد و فاصله سنی آن‌ها برای آن برنامه‌ریزی کند. در نیمه دوم سده بیست میانگین سن بارداری زنان ۲۳ سالگی بود در حالی که امروزه به ۲۹,۳ سال افزایش یافته است. یافته‌های دهه‌های اخیر نشان می‌دهد شمار بارداری‌های پس از ۴۰ سالگی رو به افزایش است. دلایل فراوانی برای افزایش سن بارداری وجود دارد. شاید در یک جمع‌بندی کلی بتوان گفت ازدواج و بارداری دیگر اولویت نخست زنان در جوامع صنعتی و در حال رشد نیست. در دهه‌های گذشته زنان همانند مردان به تحصیلات عالی گرایش پیدا کرده‌اند و در این گستره کامیاب نیز بوده‌اند. در دنیای امروز تحصیلات برای زنان، همانند مردان، سرآغازی برای به دست آوردن پیشه و شأن اجتماعی بالاتر است که به‌طور طبیعی حق زنان است. زنان برای رسیدن به این حقوق اجتماعی تصمیم می‌گیرند که سنوانی از ۱۵ سال فرصت طلایی خود را هزینه کنند. بنابراین قانون‌گذاران و طراحان اجتماعی باید با درک درست از وضعیت زنان و احترام به خواست آن‌ها برای رشد و پیشرفت تسهیلاتی ایجاد کنند که بتوانند همراه تحصیل و ارتقاء شأن اجتماعی خود به عنوان یک مادر نیز عمل کنند.

Parlet, M. (1991). **Reflections on Field Theory**. The British Gestalt Journal, 1, 68-91.

Trivers, R L. (1972). **Parental investment and sexual selection**. In B. Campbell (Ed.), *Sexual selection and the descent of man*. Chicago: Aldine Publishing.

World Health organization (2016). **Statistics 2016: Monitoring health for the SDGs. Reference**. WHO Press, Geneva, Switzerland.

World Health Organization, UNICEF, United Nations Population Fund and the World Bank (2015). **Trends in Maternal Mortality: 1990 to 2015**. WHO, Geneva, Switzerland.

World Health organization (2008). **Maternal Mental Health & Child Health & Development, Literature review of risk factors and interventions on Postpartum Depression**. Press by Department of Mental Health & Substance Abuse, Geneva, Switzerland.

بخش مقالات در قالب سخنرانی

بررسی تأثیر هنر در ارائه نوآورانه جایگاه مادر در جامعه

سیدمحمدخلیل اثنی‌عشری^۱، مهشید بارانی^۲

چکیده

مقاله حاضر در پی بحث و کنکاش پیرامون نقش هنر و اصحاب آن در ارتباط با تحولی نوآورانه در زمینه ارائه منزلت ارزشمند مادر به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین ارکان ثبات، استحکام و استمرار بنیان خانواده در جامعه امروز می‌باشد. سعی و تلاش نویسندگان این نوشتار در جهت پاسخ به این سؤالات مهم و اساسی است: هنر به‌عنوان ابزاری قدرتمند و کارا، از چه طریقی می‌تواند به بهترین نحو احساسات و عواطف والای مادر را متجلی سازد و نیز براساس کدام نگرش در هنر می‌توان مقام عاطفی، فرهنگی و اجتماعی مادر را بهتر ارائه نمود؟ این نکته بدیهی است که هنر و آثار هنری در برانگیختن احساسات و عواطف انسانی تأثیر شگرف و قدرتمندی در جهت انتقال ذهنیت به عینیت دارند. این امر به معنای اثبات و تفهیم ارزش‌ها و عظمتی است که در این مقاله از طریق رویکردهای سمبلیک قابل رؤیت و مانا به منصفه ظهور می‌رسد. تاکنون نظرات متعددی در ارتباط با کارکرد اخلاقی هنر و نقش آن در تعمیق باورها و ادراکات اخلاقی، همچنین جایگاه ارزشمند مادر در جامعه بشری ارائه شده است؛ اما هدف اصلی این پژوهش، تبیین اهمیت و چگونگی نقش هنر در تعالی جایگاه مادر در جامعه با بررسی نظریات متعدد می‌باشد. در طی این روند، براساس روش تحلیلی-توصیفی، نظریه‌ای مطرح می‌گردد که به پیاده‌سازی جنبه‌های ارزشی مادر به صورت جامع‌تر و مؤثرتری از طریق هنر بتوان پرداخت. بر همین اساس، نقش هنر در عرصه‌های مختلف تعلیم و تربیت از جمله نقش ادبیات (شعر و داستان)، هنرهای تجسمی (نقاشی، مجسمه‌سازی و غیره)، و نیز نقش نمادین و سمبلیک آن، در این نوشتار مورد بحث قرار می‌گیرد. در نهایت با استناد به یافته‌های تحقیق، مؤثرترین و پاسخگوترین نوع انتقال مفاهیم از طریق هنر که در این پژوهش تأکید بر مفهوم ارزشمند مادر وجود دارد. با توجه به مقتضیات مخاطب امروزی مطرح می‌شود. سبک و نگاه مورد نظر به گونه‌ای است که بهره‌گیری از نوعی سادگی و صراحت در بیان، در عین واداشت مخاطب به تفکر و ادراک در مشاهده آثار هنری متناسب با روحیات، ارزش‌ها و با توجه به قراردادهای و ضوابط اجتماعی مورد توجه قرار می‌گیرد.

کلمات کلیدی: مادر، هنر، ارائه نوآورانه، جامعه.

مقایسه‌ی اثربخشی آموزش مهارت‌های عاطفی و فرزندپروری مثبت بر خودکارآمدی والدینی مادران دارای فرزند با اختلال کاستی توجه (بیش فعالی)

ادریس اعظمی^۱، گلاره جلیلی^۲، مریم قربانی نژاد^۳، فرزاد مرادی^۴

چکیده

کودکی که برقراری رابطه با او مشکل است، کل نظام خانواده به‌ویژه مادر را تحت تأثیر قرار می‌دهد. هدف پژوهش حاضر، بررسی مقایسه‌ی اثربخشی آموزش مهارت‌های عاطفی و فرزندپروری مثبت بر خودکارآمدی والدینی مادرانی که فرزند ADHD دارند، است. بدین منظور طی یک طرح نیمه‌آزمایشی با پیش‌آزمون و پس‌آزمون و گروه گواه، ۴۵ نفر از مادر کودکان ۶ تا ۱۲ ساله که دچار اختلال ADHD هستند، به شیوه‌ی هدفمند انتخاب و به صورت تصادفی در سه گروه ۱۲ نفری دو گروه آزمایش و یک گروه شاهد قرار گرفتند. والدین در ابتدا از نظر خودکارآمدی ارزیابی شدند؛ سپس گروه‌های آزمایش طی هشت جلسه‌ی نود دقیقه‌ای، برنامه‌های آموزشی را دریافت کردند ولی گروه شاهد آموزشی دریافت نکرد. در انتها هر سه گروه از نظر خودکارآمدی دوباره آزمایش شدند. نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد که هر دو روش مؤثر بودند و آموزش مهارت‌های فرزندپروری مثبت تأثیر بیشتری در مقایسه با مهارت‌های عاطفی داشت.

کلمات کلیدی: اختلال کاستی توجه (بیش فعالی)، مهارت‌های عاطفی، فرزندپروری مثبت، خودکارآمدی والدینی.

-
۱. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه آزاد کرمانشاه، کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسؤول)
e_azami@yahoo.com
 ۲. کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.
elare.jalili@gmail.com
 ۳. کارشناس ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد مرودشت، شیراز، ایران.
ghorbani.maryamkd@yahoo.com
 ۴. کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد مرودشت، شیراز، ایران.
farzadkochi@Gmail.com

نقش راهبردهای شناختی تنظیم هیجان و سبک‌های عاطفی در پیشانی روان‌شناختی مادران دارای کودک ناتوان ذهنی

علی اقبالی^۱، شیرین خیرالهی^۲، سونا اسکندری^۳

چکیده

پژوهش حاضر درصدد تعیین نقش راهبردهای شناختی تنظیم هیجان و سبک‌های عاطفی در پیشانی روان‌شناختی مادرانی است که کودک ناتوان ذهنی دارند. جامعه‌ی آماری این پژوهش همه‌ی مادران دارای دانش‌آموزان ناتوان ذهنی را در مدارس استثنایی شهر تبریز، در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در بر می‌گیرد که از میان آن‌ها دویست نفر به صورت نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شده‌اند. آزمودنی‌ها به پرسش‌نامه‌های تنظیم شناختی هیجان (CERQ) گارنفسکی، کرایچ و اسپینهاون (۲۰۰۱)، پرسش‌نامه سبک عاطفی (AFQ) هافمن و کاشدان (۲۰۱۰) و مقیاس افسردگی، اضطراب، استرس (DASS) لویباندا (۱۹۹۵)، پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌های پژوهش از آزمون همبستگی و رگرسیون چندگانه استفاده شده است.

یافته‌ها نشان می‌دهند که بین راهبردهای شناختی تنظیم هیجان منفی و سبک عاطفی پنهان‌کننده با پیشانی روان‌شناختی، رابطه‌ی مثبت وجود دارد. همچنین، بین راهبردهای شناختی تنظیم هیجان مثبت و سبک عاطفی تعدیل‌کننده با پیشانی روان‌شناختی، رابطه‌ی منفی وجود دارد. راهبردهای شناختی تنظیم هیجان مثبت، منفی و سبک عاطفی تعدیل‌کننده، در مجموع ۴۳ درصد از واریانس پیشانی روان‌شناختی را تبیین می‌کنند. به‌طور کلی، می‌توان گفت که نتایج این پژوهش بر نقش راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و سبک‌های عاطفی در پیش‌بینی پیشانی روان‌شناختی تأکید می‌کند.

کلمات کلیدی: راهبردهای شناختی تنظیم هیجان، سبک‌های عاطفی، پیشانی روان‌شناختی.

۱. دکترای تخصصی روان‌شناسی، دانشگاه فرهنگیان، گروه علوم تربیتی، تبریز، ایران. (نویسنده مسؤول)
aeghbali88@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، گروه علوم تربیتی، تبریز، ایران.
kheirollahe1373@gmail.com

۳. دانشجوی کارشناسی مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، گروه علوم تربیتی، تبریز، ایران.
sona-es@yahoo.com

بررسی جایگاه رسانه‌ی ملی و شبکه‌های ماهواره‌ای در مفهوم‌سازی خانواده از دیدگاه مادران و دختران دبیرستانی

محبوبه البرزی^۱

چکیده

سرعت تغییر و تحول‌ها در نظام خانواده‌ی ایرانی در سال‌های جاری، بی‌شبهت به سرعت رشد تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات نیست. در نظری اجمالی می‌توان گفت که خانواده در ایران از نظر ساختار، اهداف، آرمان‌ها، عناصر و حتی کمیت، تفاوت‌های بسیاری داشته است. مطلوب یا نامطلوب بودن این تحولات در گرو توجه و تدبیر و برنامه‌ریزی‌های کلان جامعه است؛ اما آنچه در چند سال اخیر به سرعت این تحولات افزوده، ورود شبکه‌های ماهواره‌ای به ویژه فارسی‌زبان در جمع خانواده‌های ایرانی و چه بسا جایگزین شدن آن‌ها با رسانه‌ی ملی است. هدف پژوهش حاضر، مقایسه‌ی نقش رسانه‌ی ملی و شبکه‌های ماهواره‌ای در مفهوم‌سازی خانواده از دیدگاه دختران جوان است. برای دستیابی به هدف پژوهشی با رویکرد کیفی، به شیوه‌ی استقرایی با تحلیل تو صیفی‌تفسیری با ابزار مصاحبه‌ی عمیق طراحی گردید. نمونه‌ای شامل پانزده دانش‌آموز متوسطه دوم و مادران آن‌ها، به صورت هدفمند انتخاب گردیدند. گروه نمونه به سه دسته تقسیم شدند: کسانی که فقط رسانه‌ی ملی را مشاهده می‌کنند؛ کسانی که فقط شبکه‌های ماهواره‌ای را مشاهده می‌کنند؛ کسانی که هم رسانه‌ی ملی و هم شبکه‌های ماهواره را مشاهده می‌کنند. تحلیل محتوای مصاحبه‌های انجام‌شده حاکی از آن است که مادرانی که به رسانه‌های ملی توجه دارند، به تربیت دختران اهمیت بیشتری می‌دهند و احساس مسؤولیت و تعهد بیشتری دارند و به دنبال خانواده‌ای ایده‌آل در برنامه‌های تلویزیون ملی هستند. در خانواده‌هایی که مادران به رسانه‌های غیرملی توجه دارند، نوعی بیگانگی فرهنگی مشاهده می‌شود و مفهومی متفاوت از خانواده ارائه می‌گردد. در گروه دیگر، مادرانی که به هر دو رسانه‌ی ملی و غیرملی توجه دارند، بیشتر به دنبال برنامه مناسب در برنامه ملی هستند؛ لیکن نتایج در گروه دختران نشان‌دهنده‌ی آن است که آن‌ها برنامه‌های مناسب سن و نیازهای خود را در شبکه‌های ماهواره‌ای جست‌وجو می‌کنند.

کلمات کلیدی: خانواده، شبکه‌های ماهواره‌ای، رسانه‌ی ملی، دختران، مادران.

۱. دانشیار و عضو هیأت علمی دانشگاه شیراز، گروه مبانی تعلیم و تربیت، شیراز، ایران.
malborzi@shirazu.ac.ir

تصویر مادر در شعرهای بیچاره مادر ایرج میرزا و بیچاره مادر (ای وای مادرم) شهریار

لیلا امیری^۱، علی محمد موذنی^۲، علیرضا ولی یاری اسکندری^۳

چکیده

خانواده اولین نهاد اجتماعی و مادر رکن اساسی آن است. نقش اساسی مادران در تربیت فرزندان و هدایت آنان، موجب شده است که همواره در تمام جوامع، به مادران توجه خاصی شود؛ زیرا آنان در تحکیم پیوند خانوادگی و چگونگی شکل‌گیری روابط اجتماعی فرزندان، نقش سازنده‌ای دارند. این مقاله به تصویر و نقش مادر در دو شعر، با موضوعی یکسان از دو شاعر تقریباً هم دوره، یعنی ایرج میرزا و شهریار پرداخته است. با نگاهی به دو محور عمودی و افقی؛ نگاهی فرم شناسانه و معنی‌گرا (صورت‌شناسانه و ساختگرا). براین اساس، به دو شعر از جهت زیبایی‌های صورت اثر (فرم) و ساخت درونی و معنی‌گرای آن، توجه و تحلیل گردیده سپس به نقش مادر در دو نگاه و دو شعر پرداخته شده است. اینکه دو شاعر، در مقام اظهار علاقه به مادر و حق شناسی از زحمات‌های او، چگونه موضوعی مشترک را در دو قالب متفاوت و با دو نگاه جداگانه و دو صورت و فرم متفاوت سروده‌اند. ایرج میرزا در قالب قطعه و با توصیفاتی واقع‌گرا و تقریباً بدون کاربرد صور چهارگانه خیال، به مادر به عنوان تحمل‌کننده سختی‌ها و ر شددهنده کودک از دوران جنینی تا زمان مدرسه رفتن کودک می‌نگرد. کسی که نقشی به‌سزا در رشد جسمی کودک دارد؛ البته با نگاهی سنت‌گرا که در عوض می‌گویند یک پسر دارد. شهریار، در قالب شعر نو، با نگاهی اندکی متفاوت به مادر، به عنوان پیرزنی که از پسری در خانه مانده مراقبت و پرستاری می‌کند و حتی پس از مرگ نگران او است، تصویرهایی خیال‌انگیز با استفاده از تمامی صور خیال و به‌کارگیری احساس و عاطفه می‌آفریند.

کلمات کلیدی: مادر، ایرج میرزا، شهریار، ساخت‌گرایی، صورت‌شناسی.

۱. دانشجوی دکترای ادبیات عرفانی، دانشگاه تهران، گروه ادبیات فارسی، تهران، ایران.
amiri2051@yahoo.com

۲. استاد، دانشگاه تهران، گروه ادبیات فارسی، تهران، ایران.

moazzeni@ut.ac.ir

۳. دانشجوی دکترای ادبیات عرفانی، دانشگاه تهران، گروه ادبیات فارسی، تهران، ایران.
alireza.eskandari1339@gmail.com

ابعاد نقش مادر در اسلام

مژگان امیریان زاده، سیده فاطمه حبیبی^۱

چکیده

زیباترین کلمه بر لب بشریت کلمه «مادر» است. این کلمه آکنده از عشق و امید است. کلمه شیرین و مهربانگیز که از اعماق قلب بر می خیزد؛ مادر آن روح جاودانی است که لبریز از عشق و زیبایی است. زن زیباترین واژه‌ی آفرینش است و مؤثرترین عامل تربیت و نگاهبان سلامت روحی، روانی و جسمانی فرزند و جامعه است. زن به دلیل نقش خاصی که در دستگاه خلقت بر عهده دارد، به سرمایه‌های درونی بس گرانبهایی مجهز است که جامعه‌ی بشری در رشد خود نیازمند این ارزش‌هاست. یکی از این سرمایه‌های درونی عاطفه است که در طول تاریخ و در تمامی اجتماعات نموده‌های بسیار شکوهمندی داشته است. هدف از مقاله حاضر، تدوین ابعاد نقش مادر در اسلام می‌باشد. روش حاضر کتابخانه‌ای با استفاده از بررسی اسناد معتبر بوده است. یافته‌ها نشان دادند که زنان در سه بُعد فردی، خانوادگی و اجتماعی نقش‌آفرین می‌باشند. مادر می‌تواند هم نقش تربیتی در خانواده را به خوبی ایفا کند و هم در اجتماع به فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی بپردازد. اسلام جامع‌ترین و کامل‌ترین نگرش را نسبت به زن دارد و مادر از منظر قرآن عضوی مؤثر در خانواده و اجتماع است. همچنین زنان نقش بسیار مهمی در جنبش‌ها، نهضت‌ها و انقلاب داشته‌اند.

کلمات کلیدی: مادر، انقلاب، اسلام، اجتماع، خانواده.

1. habibifati2015@yahoo.com

طرح نظام اخلاقی مادرانه

اکرم باجلان^۱

چکیده

هر جامعه‌ای برای بقای خود به نهادهای اخلاقی نیازمند است که الگوهای اخلاقی را در اختیار افراد جامعه قرار دهد. اما آیا الگوی اخلاقی زنان با مردان متفاوت است؟ آیا آنچه فضیلت اخلاقی برای زنان در الگوی اخلاقی آن‌ها دانسته می‌شود، با فضیلت‌های اخلاقی مردان تفاوت دارد؟ این پرسش‌ها و سؤال‌های مشابه با شروع جنبش زنان، فرا روی دیدگاه‌های اخلاقی رایج در غرب قرار گرفت و تا به امروز فمینیست‌ها تلاش کرده‌اند به آن پاسخی درخور دهند. این در حالی است که تاکنون نه تنها برای اخلاق مادری، حالت ثابت و پایایی از جانب هیچ‌یک از فمینیست‌ها ارائه نشده، بلکه اخلاق مادری در قالب مجموعه‌ای از رفتارهای وابسته به اوضاع و مقتضیات لحاظ شده است. مادری در رویکرد اخلاق سنتی فرهنگ غرب، موجودی منفعل و بی‌قدرت است؛ اما در رویکردهای معاصر اخلاق فمینیستی سعی می‌شود با روش «تفکر مادرانه» به استنباطی توانمند از رفتارهای مادرانه دست یافته شود.

در این مقاله تلاش شده است تا با مرور تاریخی این مسائل، برابری اخلاقی زنان و مردان، تفاوت اخلاقی زنان و مردان و برتری اخلاقی زنان مبتنی بر ارائه الگوی اخلاقی، طرح و بررسی شود. در انتها نیز مؤلفه‌های الگوی اخلاق مادری مدنظر قرار می‌گیرد. هرچند فمینیست‌ها و غیرفمینیست‌ها به دلایل مختلف، مانند جزئی‌نگری، نداشتن طاققت در برابر پاسخ‌گویی به مسائل پیچیده‌تر، پررنگ کردن نقش مادری و حذف نقش پدری، به این الگو انتقادهایی کرده‌اند.

کلمات کلیدی: نظام اخلاقی مادرانه، برابری اخلاقی، تفاوت اخلاقی، برتری اخلاقی.

۱. دانشجوی دکتری، دانشگاه ادیان و مذاهب قم، گروه مطالعات و تحقیقات زنان، قم، ایران.
a_bajelan28@yahoo.com.

نقش مادری در اسلام؛ تجلی‌گاه عشق و محبت

نعمت‌الله بدخشان^۱، زهرا رشتی^۲

چکیده

در آیات قرآن و سخنان اولیای دین، چهار هدف برای ازدواج و برقراری رابطه‌ی زناشویی بیان شده که عبارت است از: دوستی و مهربانی، آرامش روانی و ایجاد کانونی برای دستیابی به این آرامش، رشد و کمال شخصیت انسانی و بقای انسان و توالد نسل که زمینه ساز تربیت فرزندان است. باینکه این چهار هدف از اهداف مهمی در ایجاد رابطه هستند، به نظر می‌رسد اصل دوستی و مهربانی که قرآن از آن با عنوان مودت و رحمت یاد می‌کند، اهمیت ویژه‌ای دارد. به طوری که آرامش روانی و رشد و کمال انسانی و تولید نسل و تربیت فرزندان را می‌توان از آثار و نتایج آن به شمار آورد. این مقاله بر آن است تا با توصیف و تفسیر شخصیت انسانی زن، اصل محبت و رحمت در روابط میان زن و شوهر و به ویژه نقش مادری و چگونگی ارتباط با فرزندان را بررسی کند و نقش کانونی مادر را در ایجاد روابطی همراه با عشق و محبت روشن کند. روش تحقیق در این نوشتار، روش کیفی است که با استناد به آیات قرآن و سخنان اولیای دین و اندیشمندان مسلمان، موضوع را تفسیر و تحلیل می‌کند.

کلمات کلیدی: محبت مادری، نقش مادری، دوستی، اسلام.

۱. استادیار، دانشگاه شیراز دانشکده الهیات و معارف اسلامی، گروه فلسفه و کلام، شیراز، ایران.
bada.mohamadali@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی، دانشگاه شیراز، گروه علوم قرآن و حدیث، شیراز، ایران.

نقش‌های مادر

احمد به پژوه^۱

چکیده

نظام جمهوری اسلامی ایران برای تحقق هدف‌های انقلاب اسلامی و تداوم آن ناگزیر است که به نقش‌های مادران توجه کند. بدون شک اگر مادران به نقش‌ها، وظایف و مسؤولیت‌های خود عمل کنند، جامعه‌ی ما اصلاح و رستگار خواهد شد و تربیت نیروی انسانی رشید، شجاع، نیک‌اندیش، با تقوی، لایق و شایسته برای عصر حاضر و آتی به دست مادران این مرز و بوم تحقق می‌یابد. از این رو، بیش از هر امری ضرورت دارد که به آموزش و بازآموزی مادران پرداخته شود و نقش‌های آنان تبیین گردد. همان‌طور که تعلیم و تربیت لازم و ملزوم یکدیگرند، مادر همان قدر معلم است و تعلیم می‌دهد که مربی است و تربیت می‌کند و بدون تردید مادر هم معلم است و هم متعلم. در این مقاله سعی نقش مهم مادر معرفی شده و به اختصار درباره‌ی برخی از آن‌ها توضیح داده شده است.

کلمات کلیدی: نقش مادری، مادرانه بودن.

بررسی رابطه افسردگی با تصور از بدن و مقایسه آن‌ها در مادران ورزشکار و غیرورزشکار

نجمه پرهیز میمندی^۱، ربابه رستمی^۲، فروزنده زرآور^۳

چکیده

نتایج پژوهش‌ها حاکی از اختلال تصور از بدن به دلیل تغییر شکل بدن هستند. با توجه به ارتباط نزدیک ذهن و بدن احتمالاً این‌گونه اختلالات، افسردگی را افزایش می‌دهند. از طرفی با توجه به اهمیت فعالیت‌های ورزشی در تأثیر بر بدن، مطالعه حاضر با هدف بررسی رابطه افسردگی با تصور از بدن و مقایسه هر یک از این عوامل در مادران ورزشکار و غیرورزشکار انجام شد. ۶۰ نفر از مادران به صورت نمونه در دسترس و هدفمند با استفاده از پرسشنامه‌های دموگرافیک، افسردگی بک و تصور از بدن کش، در دو گروه ورزشکار و غیرورزشکار بررسی شدند. از روش‌های آماری ضریب همبستگی و تی مستقل جهت تحلیل داده‌ها در محیط نرم‌افزاری SPSS نسخه ۲۲ استفاده گردید. نتایج رابطه‌ی منفی معناداری را بین تصور خوب از بدن و افسردگی ($r = -0/54, p < 0/05$) نشان دادند. تحلیل آماری تی مستقل نیز نشان داد که بین مادران ورزشکار و غیرورزشکار در افسردگی ($p = 0/001$) و تصور از بدن ($p = 0/001$) تفاوت معناداری وجود داشت. با توجه به نتایج پژوهش حاضر حاکی از وضعیت بدنی مناسب‌تر و افسردگی کمتر در مادران ورزشکار، به مادران توصیه می‌شود، جهت سلامت روانی و بدنی، توجه به ورزش را جدی‌تری مورد نظر قرار دهند. همچنین اطلاعات مناسب در این زمینه از طریق باشگاه‌ها، صدا و سیما و مراکز تندرستی در اختیار مادران قرار گیرد.

کلمات کلیدی: افسردگی، تصور از بدن، مادران فعال و غیرفعال ورزشی.

۱. کارشناس ارشد دانشگاه شیراز، بخش تربیت بدنی، شیراز، ایران. najmehparhiz@yahoo.com
۲. استادیار دانشگاه شیراز، بخش تربیت بدنی، شیراز، ایران. rostami@shirazu.ac.ir
۳. هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، دانشکده پیراپزشکی، شیراز، ایران. foroozavdeh zaravar@yahoo.com

بررسی رابطه‌ی بین سبک‌های فرزندپروری مادر با شادکامی و پرخاشگری در دانشجویان دختر دانشگاه شیراز

فخری تاجیک زاده^۱، فاطمه عباسی^۲، لیلا خبیر^۳، حبیب هادیان فرد^۴

چکیده

پژوهش‌های مختلفی به تعاملات مادر با فرزند و تأثیر آن بر ویژگی‌های شخصیتی فرزندان تا سن جوانی پرداخته است. هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه‌ی بین سبک‌های فرزندپروری والدین با شادکامی و پرخاشگری در دانشجویان دانشگاه شیراز است. مطالعه‌ی حاضر به روش توصیفی-همبستگی انجام شده است. جامعه پژوهش حاضر، دانشجویان دختر مقطع کارشناسی دانشگاه شیراز بوده‌اند که به روش تصادفی چندمرحله‌ای، صد دانشجوی دختر انتخاب شدند. پرسش‌نامه‌های استفاده‌شده در پژوهش، پرسش‌نامه‌ی سبک‌های فرزندپروری بوری (فرم مادر)، مقیاس شادکامی آکسفورد و مقیاس پرخاشگری باس و وارن بوده است. تحلیل رگرسیون نشان داد که از بین سبک‌های فرزندپروری، سبک فرزندپروری مقتدارانه بهترین پیش‌بین شادکامی و سبک فرزندپروری مستبدانه، بهترین پیش‌بین پرخاشگری محسوب می‌شود و سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه از تحلیل رگرسیون حذف شد. بنابراین، کیفیت سبک والدینی نقش مهمی در تربیت فرزندان و آینده‌ی آن‌ها بازی می‌کند.

کلمات کلیدی: مادر، سبک‌های فرزندپروری، شادکامی، پرخاشگری، دانشجویان.

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.
f.tajikzade@shirazu.ac.ir
۲. دانشجوی دکتری روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.
fabbasi@shirazu.ac.ir
۳. دانشجوی دکتری روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.
leilakhabir@gmail.com
۴. دانشیار روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.
habib_hadianfard@yahoo.com

بررسی اثربخشی برنامه‌ی مداخله‌ی والدمحور مادران بر مهارت‌های اجتماعی کودکان دارای ناتوانی یادگیری

سوسن جباری^۱، صدیقه رستمی^۲

چکیده

هدف اصلی از این پژوهش، بررسی اثربخشی برنامه‌ی مداخله‌ی والد محور بر مهارت‌های اجتماعی کودکان ناتوان یادگیری است. برای به دست آوردن داده‌های لازم از طرح آزمایشی پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل استفاده شده است؛ بدین معنا که نمونه‌ای شامل شصت نفر از مادرانی که کودکان دارای اختلال یادگیری دارند، انتخاب گردید و در دو گروه آزمایش و کنترل به صورت تصادفی تقسیم شدند. شایان ذکر است که پیش از اجرای برنامه‌ی آموزش مداخله‌ی والدمحور، به مدت یک جلسه از هر دو گروه کنترل و آزمایش پیش‌آزمون مهارت‌های اجتماعی به عمل آمد و سپس به مدت هجده جلسه، برنامه‌ی مداخله‌محور اجرا شد و پس از اجرا نیز برای گروه آزمایش، دوباره پس‌آزمون مهارت‌های اجتماعی و رشد اجتماعی اجرا شد.

نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد که اجرای برنامه‌ی مداخله‌ی والد محور بر مهارت‌های اجتماعی باعث تفاوت معناداری شده است ($p=0/001$)، همچنین در بعد قاطعیت ($p=0/0013$)، مسؤلیت‌پذیری ($p=0/001$) و خودکنترلی نیز نتایج کوواریانس شایان توجه است ($p=0/001$). نتایج حاکی از آن است که افزایش مهارت‌های مادرانی که کودکان دارای اختلال یادگیری دارند، از طریق محتوای برنامه و با توجه به فنون فرزند پروری و مهارت اجتماعی، می‌تواند موجب افزایش مهارت اجتماعی در کودکان شود.

کلمات کلیدی: برنامه‌ی مداخله‌ی والدمحور، مهارت‌های اجتماعی، ناتوانی یادگیری.

۱. استادیار، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی کودکان استثنائی، شیراز، ایران.

۲. کارشناس ارشد، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی کودکان استثنائی، شیراز، ایران. (نویسنده مسؤول)
sedigherostami2014@gmail.com

مادر از دریچه ی قرآن و حدیث

سمیرا چناری^۱

چکیده

خداوند حکیم، زن را مظهر جلال و جمال خود قرار داده و روحیه‌ای لطیف، مهربان و آرامش‌بخش به او عنایت کرده است. توان زایش و پدیدآوردگی را که نوعی کار خداگونه است، در وجود او نهاده و او را شایسته‌ی داشتن عاطفه و جایگاه مادری دانسته است. این نوشتار جایگاه مادر را در دین اسلام، با مرور و تفحص در آیات قرآن کریم، سخنان و احادیث به‌دست‌آمده از سیره و سنت پیامبر اکرم (ص) و اهل‌بیت ایشان بررسی می‌کند. نتایج این بررسی حاکی از این است که دین اسلام در کنار اهمیت زیادی که برای زنان قائل است، مادری را مهم‌ترین و ارزشمندترین نقش زنان در کانون خانواده می‌داند؛ زیرا مادران را تأثیرگذارترین عامل در رشد شخصیت جسمی و روانی فرزندان و حتی مؤثر در نیک‌بختی و شقاوت آن‌ها در طول زندگی می‌داند. به‌همین دلیل، تعالیم و سفارش‌های گسترده‌ای برای مادران و لزوم رعایت حقوق آن‌ها بر فرزندان آورده شده است تا چراغ راه آن‌ها در راه رسیدن به سعادت دنیوی و اخروی باشد.

کلمات کلیدی: مادر، اسلام، قرآن، حدیث، سعادت.

۱. کارشناس ارشد، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی تربیتی، بندرعباس، ایران.
samira.chenari88@gmail.com

تأثیر آموزش مهارت تاب آوری بر خودکارآمدی شیردهی مادران دارای نوزاد نارس

زرین حبیبیان^۱، هاله دلاوری^۲

چکیده

شیر مادر هدیه ای خدادادی است که با عاطفه و محبت مادری در هم می آمیزد و متناسب با نیاز کودک و سن او ساخته می شود. این پژوهش با هدف بررسی تأثیر آموزش مهارت تاب آوری بر خودکارآمدی شیردهی مادران دارای نوزاد نارس انجام شد. در این مطالعه تعداد ۶۰ مادر دارای نوزاد نارس به صورت تصادفی در دو گروه مداخله و کنترل قرار گرفتند. جهت تحلیل داده ها نیز آزمون تحلیل کوواریانس به کار گرفته شد. ابزارهای پژوهش پرسشنامه تاب آوری کرومر و خودکارآمدی شیردهی دنیس، قبل و بعد از آموزش توسط مادران تکمیل گردید. تفاوت معنی داری از نظر متغیرهای زمینه ای در دو گروه آزمایش و کنترل مشاهده نگردید. در ابتدای مطالعه تفاوت معنی داری در میانگین نمره خودکارآمدی شیردهی بین دو گروه وجود نداشت؛ اما این میانگین در گروه آزمون بعد از چهار هفته مداخله افزایش معناداری نشان داد. با توجه به تأثیر آموزش تاب آوری بر خودکارآمدی شیردهی مادران، آموزش این مهارت ها به عنوان یک روش مؤثر و کم هزینه در جهت ارتقای سلامت مادران پیشنهاد می گردد.

کلمات کلیدی: تاب آوری، خودکارآمدی شیر دهی، دوره پس از زایمان، شیردهی، نوزاد نارس.

۱. دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد، مشاوره، دانشجوی دکتری. یزد، ایران.

habibian_zarrin@yahoo.com

۲. دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد، روان شناسی بالینی، کارشناس ارشد، یزد، ایران.

کاوشی هستی‌شناسانه در پدیده‌ی مادرشدن؛ نقش وجودی مادر در تبیین مفاهیم آفرینش و مرگ

لیلا حجّاری^۱، محمدجواد حجّاری^۲، شهین کشاورز^۳

چکیده

پدیده‌ی مرگ از مطالب مهم در فلسفه‌ی هستی‌گرایی (اگزیستانسیالیسم) است که نگرش فرد به آن در طول زندگی، چارچوب وجودی او را در شاهراه زندگی تا مرگ برای او ترسیم می‌کند. مرگ پیش از آنکه پدیده‌ای فیزیکی باشد، نوعی خودآگاهی بر وجود پایانی حتمی اما تصادفی برای زندگی و مدیریت زندگی برمبنای آن است؛ بنابراین، مهم‌ترین بحران وجودی انسان بر این مبنا، چگونگی برخورد فرد با مرگ است. از این دیدگاه، فرایند مادرشدن از آغاز بارداری تا زایمان، الگویی بارز از یک دوره بحران وجودی انسان، به‌صورت خودآگاه، در برابر مرگ و تلاش برای بقا است. این مسئله ترکیبی است از خودآگاهی هم‌زمان مادر در برابر مرگ خود و مرگ دیگری یا همان فرزند؛ فرزند که بخشی از وجود مادر در دوره‌ی بارداری است. از این‌رو، روان مادر در دوره‌ی بارداری همواره آبستن نبرد مفاهیم مرگ و زندگی خود و نوزاد و در هنگام زایمان، درگیر مرگ احتمالی خود یا نوزاد است. مرگ سمبلیک زن در بدو بارداری، ورود او به برزخ نهم‌ماهه‌ی بارداری و آزادی او در بهشت زایمان، به تعبیری فلسفی نوعی دگردیسی در احوال آدمی است. تغییری که الگویی کوچک اما روشن از مفهوم فلسفی وجود را در قالب شخصیت مادر به انسان عرضه می‌کند. این مقاله با تبیین مبانی وجود از دیدگاه هستی‌گرایی به نقش مادر در تجلی این جنبه از آفرینش می‌پردازد.

کلمات کلیدی: مادرشدن، مرگ، وجود، هستی‌گرایی.

۱. مربی دانشگاه خلیج فارس، گروه زبان و ادبیات انگلیسی، بوشهر، ایران. lhajjari@gmail.com
۲. دانشجوی دکتری، دانشگاه رازی، گروه زبان‌های خارجی، کرمانشاه، ایران. aminhajjari@gmail.com
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور، گروه زبان و ادبیات انگلیسی، شیراز، ایران. shahinkeshavarz14@yahoo.com

سیندخت، مادر خردمند؛ تحلیل کیفی ویژگی‌های شخصیتی سیندخت در شاهنامه‌ی فردوسی

بابک حیدری^۱، مریم حسینی^۲، سوسن سهامی^۳

چکیده

در ادبیات ایران، بارها، عشق و ایثار مادران، به‌مثابه رنگ‌دهنده و پرورش‌دهنده‌ی شخصیت افراد جامعه معرفی شده است؛ الگویی که با رفتار خود می‌تواند هم انسانی پاک و بزرگ‌منش را پروراند و هم فردی زبون و ناپاک. به‌راستی مادران ایران‌زمین برای تحقق این هدف والا، از چه الگوهایی می‌توانند پیروی کنند؟ آیا در فرهنگ کهن ایران، مادرانی بوده‌اند که آگاهانه و با علم و درایت، توانسته باشند نقش‌های متعدد خود را به بهترین نحو به انجام برسانند؟ یا باید دست‌به‌دامان فرهنگ‌های دیگر شد؟ در نوشتار حاضر تلاش شده است ویژگی‌های شخصیتی بانویی خردمند به‌نام سیندخت از شاهنامه‌ی فردوسی (که قرن‌ها از طریق اسطوره‌هایش، انتقال‌دهنده‌ی بخش عمده‌ای از میراث کهن فرهنگی و ملی ایرانیان بوده است)، بررسی و واکاوی شود.

در ابتدا با استفاده از روش تحلیل روایتی، تیپ شخصیتی سیندخت را در داستان زال و رودابه تعیین کرده و سپس از منظری دیگر با بهره‌گیری از نظریه‌ی زمینه‌ای، ویژگی‌های خردمندی او را آشکار نموده‌ایم.

کلمات کلیدی: سیندخت، شاهنامه‌ی فردوسی، داستان زال و رودابه، تیپ شخصیتی، تحلیل کیفی، تحلیل روایتی، نظریه‌ی زمینه‌ای، خردمند.

۱. کارشناس ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، گروه روان‌شناسی، مرودشت، ایران. (نویسنده مسؤول)
b.heidarei@gmail.com

۲. مربی، دانشگاه آزاد اسلامی، گروه روان‌شناسی، مرودشت، ایران.
m.hosseini1970@yahoo.com

۳. استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، گروه جامعه‌شناسی، مرودشت، ایران.
so.sahami@gmail.com

بررسی رابطه‌ی بین انتظار مادر از فرزندپروری و انتظار مادر از رشد کودک با کیفیت تعامل مادر-نوزاد در مادران

لیلا خبیر^۱، حبیب هادیان‌فرد^۲

چکیده

پایه و اساس سلامت روان در طول زندگی بر مبنای تجربه‌ها و روابط اولیه‌ی نوزاد شکل می‌گیرد. نوزاد دنیای خود را به صورت مجموعه‌ای از روابط تجربه می‌کند؛ به‌ویژه رابطه‌ی مادر-نوزاد که چارچوبی برای پیامدهای آتی رشدی نوزاد است. هدف این مطالعه، آزمودن رابطه‌ی بین انتظار مادر از فرزندپروری و انتظار مادر از رشد کودک با کیفیت تعامل مادر با نوزاد است. برای این منظور، از دیدگاه نظریه‌ی شناختی-اجتماعی و تعامل نمادین استفاده شده است. انتظار مادر از فرزندپروری با پرسش‌نامه‌ی انتظار والدین از خود در نقش فرزندپروری گیلبرت و هانسون (۱۹۸۲)، انتظار مادر از رشد نوزاد با پرسش‌نامه‌ی آگاهی از رشد نوزاد مک پی (۱۹۸۱) و کیفیت تعامل مادر-نوزاد با پرسش‌نامه‌ی تعامل مادر-کودک روگمن، کوک، اینوسنتی، نورمن و کریستینسن (۲۰۰۸) سنجیده شده است. داده‌ها از روش نمونه‌گیری دردسترس و از ۱۵۰ جفت مادر و نوزاد که به مراکز بهداشت و درمان شهر شیراز مراجعه کرده بودند، به‌دست آمده است. فرضیه‌ی پیش‌بینی تعامل مادر-نوزاد بر اساس تجربه‌ی مادر از فرزندپروری و انتظار مادر از رشد کودک، با تحلیل رگرسیون تأیید شده است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که لازم است روش‌های فرزندپروری به مادران آموزش داده شود.

کلمات کلیدی: مادر، نوزاد، تجربه‌ی مادر از فرزندپروری، انتظار مادر از رشد کودک، کیفیت رابطه‌ی مادر-نوزاد.

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران. (نویسنده مسؤول)
leilakhabir@gmail.com

۲. دانشیار روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.
habib_hadianfard@yahoo.com

بررسی نقش صبر مادران در پیش بینی صبر کودکان دبستانی

فرهاد خرمائی^۱، اعظم فرمانی^۲، معراج درخشان^۳، فاطمه آزادی ده‌بیدی^۴،
مرضیه صادق‌زاده^۵، محبوبه صیادی‌دهنو^۶، فتانه قزل‌بیگلو^۷

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش صبر مادران در پیش‌بینی صبر کودکان دبستانی شهر شیراز بود. جامعه‌ی آماری پژوهش کلیه‌ی دانش‌آموزان دبستانی شهر شیراز و مادران آن‌ها بودند. تعداد ۲۱۸ دانش‌آموز و مادران آن‌ها به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب گردیدند. دانش‌آموزان با تکمیل مقیاس صبر کودکان و نوجوانان و مادران آن‌ها نیز با تکمیل مقیاس صبر بزرگسال در این پژوهش شرکت کردند. نتایج نشان داد که بین نمره کل و مؤلفه‌های صبر مادران و نمره کل و مؤلفه‌های صبر فرزندان همبستگی مثبت معنادار وجود دارد. همچنین این نتایج نشان داد که نمره‌ی کل صبر مادر پیش‌بینی‌کننده‌ی نمره‌ی کل صبر فرزندان بود. با توجه به پیشنهاد پژوهش در خصوص نقش مثبت صبر به‌عنوان عاملی محافظتی در رویدادهای آسیب‌زا به روانشناسان، مشاوران و خانواده‌درمانگران پیشنهاد می‌شود در آموزش الگوهای فرزندپروری بر نقش صبر مادر و اثر آن بر صبر کودک تأکید نمایند.

کلمات کلیدی: صبر، صبر کودکان، صبر مادران.

-
۱. دانشیار، دانشگاه شیراز، بخش روان‌شناسی تربیتی، شیراز، ایران. khormaei@shirazu.ac.ir
 ۲. دانشجوی دکتری، دانشگاه پیام نور، گروه روان‌شناسی، تهران، ایران. azamfarmani3@gmail.com
 ۳. دانشجوی دکتری، دانشگاه شیراز، بخش روان‌شناسی تربیتی، شیراز، ایران. merajdrakhshan@yahoo.com
 ۴. کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، آموزش و پرورش فارس، شیراز، ایران.
 ۵. استادیار، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه روان‌شناسی، کازرون، ایران. Sadeghzadeh.mr@gmail.com
 ۶. کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، شیراز، ایران.
 ۷. کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، شیراز، ایران.

بررسی نقش پیش بین پیوند مادری در رفتارهای پرخطر نوجوانان

فرهاد خرمایی^۱، ملیحه ربانی^۲

چکیده

نهاد خانواده به عنوان یکی از مکانیسم‌های اساسی جامعه‌پذیری و انتقال ارزش‌ها و نگرش‌های جامعه به نسل‌های جدید و جوان همواره مورد تأکید بوده است. از آنجایی که در فرهنگ ایرانی جایگاه همسری و مادری زن کانون توجه قرار گرفته است پژوهش حاضر به بررسی نقش پیش‌بین پیوند مادری و رفتارهای پرخطر نوجوانان دانش‌آموز شهر شیراز پرداخته است.

این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دوم و سوم متوسطه شهر شیراز در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴ بود. نمونه آماری شامل ۴۰۰ نفر (۲۰۰ دختر و ۲۰۰ پسر با محدود سنی ۱۶-۱۷ سال) بودند که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای از بین نواحی یک و دو آموزش و پرورش شهر شیراز انتخاب و به پرسشنامه‌های ابزار پیوند والدینی پارکر و همکاران (۱۹۷۹) و مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی زاده محمدی و احمد آبادی (۱۳۸۸) پاسخ دادند.

نتیجه این پژوهش نشان داد که همبستگی منفی و معناداری بین بعد مراقبت با رفتارهای پرخطر وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که رگرسیون پیش‌بینی گرایش به رفتارهای پرخطر بر اساس بعد مراقبت معنی‌دار است و بعد مراقبت می‌تواند به صورت منفی گرایش به رفتارهای پرخطر را پیش‌بینی کند. بر اساس شواهد حاضر، می‌توان استنباط کرد که پیوند مادری می‌تواند نقش پیش‌بینی‌کننده مهمی در گرایش نوجوانان به رفتارهای پرخطر داشته باشد. بر این اساس، تحکیم پیوند مادری تأثیر بسزایی در پیشگیری از آسیب‌ها و سلامت رفتاری نوجوانان دارد.

کلمات کلیدی: پیوند مادری، رفتارهای پرخطر، نوجوانان.

۱. دانشیار، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی تربیتی، شیراز، ایران. (نویسنده مسؤول)

Khormaie@shirazu.ac.ir

۲. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی، شیراز، ایران.

Rabani_malihe@yahoo.com

بررسی نقش پیش‌بین سبک‌های تفکر و نگرش‌های فرزندپروری مادران بر اضطراب کودکان

فرهاد خرمائی^۱، رحمت بریزی^۲

چکیده

مدل‌های نظری بر نقش رفتارهای فرزندپروری در بروز و تشدید اضطراب کودکان تاکید دارند. سبک‌های شناختی و عقاید فرزندپروری مادر می‌تواند از پیش‌بینی‌کننده‌های مهم اختلالات اضطراب کودکان باشد که به طور گسترده مورد پژوهش قرار نگرفته است. هدف این پژوهش بررسی نقش پیش‌بینی‌کنندگی سبک‌های تفکر مادران و نگرش‌های فرزندپروری آنها در اضطراب کودکان بود. مشارکت‌کنندگان در پژوهش ۲۳۰ نفر از مادران کودکان ۶ ساله (دختر و پسر) مراکز پیش دبستانی شهر شیراز بودند که از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند و پرسشنامه‌های سبک‌های تفکر استرنبرگ، فهرست فرزندپروری بزرگسال - نوجوان (API-2) و پرسشنامه اضطراب کودک اسپنس فرم والد (SCAS-P) را تکمیل کردند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه به روش همزمان استفاده شد. نتایج نشان داد که سبک‌های تفکر نوع دوم مادران به ویژه سبک تفکر محافظه‌کار به شکل مثبت اضطراب کودک را پیش‌بینی می‌کند. انتظارات نامناسب از کودک و فقدان همدلی نسبت به نیازهای کودک نیز اضطراب را به شکل مثبت پیش‌بینی می‌کند. ترکیب سبک تفکر محافظه‌کار با انتظارات نامناسب و فقدان همدلی نسبت به نیازهای کودک، اضطراب را به شکل بهتری پیش‌بینی کرده است.

کلمات کلیدی: سبک‌های تفکر، نگرش‌های فرزندپروری، اضطراب کودکان.

نقش و جایگاه مادر در تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران

ابوذر خسروی^۱

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش و جایگاه مادر در تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران است. کلمه‌ی مادر به گونه‌های مختلف، به صورت مفرد و جمع، مانند «أم»، «والدتی»، «أم موسی»، «والدات» و «امهات» و... فراوان در قرآن کریم آمده است. مقام مادر در بینش دینی مقامی بلند است که در آیات قرآن هم‌ردیف اطاعت و عبادت خدا ذکر شده است. منابع به جای مانده از سده‌های آغازین حکومت اسلامی، از مستندات معتبری است که می‌توان با بررسی آن، به نقش و جایگاه اجتماعی مادر در آن دوران دست یافت. از سده‌ی نخست اسلامی به بعد، با استحکام باور اسلامی در میان مسلمانان، شاهد انعکاس متونی هستیم که به وجوه مختلف شخصیت زن می‌پردازد. یافته‌ها در مجموع نشان می‌دهد که مادر در تمامی ادیان و تمدن‌های پیش از اسلام، درخور احترام بوده است؛ اما اسلام این احترام را فزونی بخشیده و در دوره‌ی پیامبر(ص) به اوج خود رسیده است. روش این پژوهش، تاریخی است؛ بدین صورت که پژوهش با تکیه بر داده‌های باستان‌شناسی، منابع تاریخی اعم از کتب، نگاره‌ها، آیات قرآن کریم و روایات، به دنبال پاسخ به این سؤال است که مادران در ایران باستان، ایران دوره‌ی اسلامی، ادیان ابراهیمی، دوران جاهلیت و در نهایت دوران حکومت‌های اسلامی، چه نقش و جایگاهی در فرهنگ و تمدن بشری داشته‌اند.

کلمات کلیدی: مادر، تاریخ، فرهنگ، تمدن، اسلام، ایران.

۱. استادیار، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه معارف، کازرون، ایران.

مطالعه‌ی ویژگی‌های مادر از دیدگاه دانشجویان دختر

فریبا خوشبخت^۱، رویا طیبی^۲

چکیده

تلاش مادر در خانواده، تصویر زیبایی را از او و ویژگی‌هایش در ذهن فرزندان حک می‌کند. تمامی طرحواره‌های فرزندان، در خانواده و از رفتار مادر شکل می‌گیرد. از این رو، شناخت جایگاه مادر در ذهن فرزند و بررسی فاصله‌ی وی از مادر ایده‌آل و پنداشت فرد از ویژگی‌های مادری خویش (در آینده) می‌تواند به روشن‌سازی تصور افراد از مادر و برنامه‌ریزی‌های آتی کمک کند.

هدف از مطالعه‌ی حاضر بررسی ویژگی‌های شاخص مادر است؛ مادر (به‌طور کلی)، مادر خانواده (به صورت خاص مادر فرد پاسخگو) و نقش مادری که فرد در آینده خواهد داشت یا هم‌اکنون پذیرای نقش مادری است. از این رو در این پژوهش، با رویکرد کیفی سه سؤال کلی از افراد شرکت‌کننده (تعداد ۶۰ نفر از دانشجویان) پرسیده و سپس متن پاسخ به هر سؤال به شیوه‌ی تحلیل محتوای کیفی استقرایی بررسی شد. تحلیل داده‌ها نشان داد که شرکت‌کننده‌ها وقتی ویژگی‌های شاخص مادر خویش را برمی‌شمردند ویژگی‌هایی چون صبوری، از خودگذشتگی، مهربانی و دلسوزی مادر را مدنظر داشتند. اما وقتی به ویژگی‌های خود در آینده در جایگاه مادر اشاره می‌کنند علاوه بر مهربانی و از خودگذشتگی به خصایصی از جمله آگاهی به مسائل و روش‌های تربیتی، آگاهی از مرز بین اقتدار و محبت، آگاهی از ایجاد فضای مناسب و آرام‌آرام اشاره می‌کنند. در واقع آنچه از خود انتظار دارند بیشتر عمل بر اساس آگاهی از رفتار درست است. همچنین تحلیل یافته‌ها نشان داد که ویژگی‌های شاخص یک مادر به‌طور کلی از خودگذشتگی، صبوری، مهربانی و دلسوزی است که این ویژگی‌ها تقریباً با ویژگی‌های مادر خود یکسان است اما با ویژگی‌هایی که از خود انتظار دارند متفاوت است. در کل، نتایج بیانگر این است که دانشجویان معتقدند برای مادر شدن بیشتر از اینکه به ویژگی‌های احساسی خاص نیاز داشته باشند به آگاهی‌های خاص درباره‌ی فرزندپروری نیازمندند.

کلمات کلیدی: ویژگی‌های مادرانه، مادر ایده‌آل، دیدگاه دانشجویان.

۱. دانشیار دانشگاه شیراز، گروه مبانی تعلیم و تربیت، شیراز، ایران. (نویسنده مسؤول)

khoshbakht@shirazu.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز، گروه مبانی تعلیم و تربیت، شیراز، ایران.

royatayeb@yahoo.com

تأثیر یک دوره فعالیت ورزشی بر کیفیت زندگی زنان میانسال غیرورزشکار

فائقه دهقانی پور^۱، محسن ثالثی^۲

چکیده

کیفیت زندگی شامل بهزیستی فردی و اجتماعی است که خصیصه‌های مثبت و منفی زندگی انسان را ترسیم می‌کند و نشان‌دهنده‌ی رضایت از زندگی در مسائلی چون سلامت جسمانی، خانواده، آموزش، اشتغال، ثروت، عقاید مذهبی و محیط است؛ بنابراین، تحقیق حاضر به بررسی اثر فعالیت ورزشی بر کیفیت زندگی زنان پرداخته است. آزمودنی‌های تحقیق ۴۵ زن غیرورزشکار هستند که به‌طور داوطلبانه و هدفمند در این تحقیق شرکت کرده‌اند. آزمودنی‌های پژوهش به‌طور تصادفی به سه گروه تمرین گسسته و پیوسته و کنترل، هر گروه پانزده نفر، تقسیم شدند. یک هفته قبل از شروع عملیات اجرایی تحقیق، آزمودنی‌ها در جلسه‌ی آشنایی شرکت کردند و ضمن آشنا شدن با اهداف و مراحل پژوهش، فرم رضایت‌نامه‌ی آگاهانه و پرسش‌نامه‌ی کیفیت زندگی را تکمیل کردند. پرسش‌نامه‌ی کیفیت زندگی SF-36 به منظور اندازه‌گیری کیفیت زندگی زنان استفاده گردید؛ سپس دو گروه تمرینی به مدت هشت هفته، هفته‌ای سه جلسه با شدت ۵۰ تا ۷۰ حداکثر ضربان قلب و ۶۰ تا ۹۰ دقیقه به فعالیت ورزشی پرداختند. در پایان هشت هفته، تمامی اندازه‌گیری‌ها مشابه با پیش‌آزمون انجام گرفت. نتایج نشان داد که یک دوره فعالیت ورزشی، کیفیت زندگی زنان را افزایش می‌دهد و باعث بیشتر شدن رضایت زندگی آن‌ها در مقایسه با گروه کنترل می‌گردد.

کلمات کلیدی: کیفیت زندگی، ورزش، زنان غیرورزشکار.

۱. کارشناس ارشد دانشگاه شیراز، گروه تربیت‌بدنی، شیراز، ایران.

۲. دانشیار دانشگاه شیراز، گروه تربیت‌بدنی، شیراز، ایران.

مقایسه‌ی تاب‌آوری، ذهن‌آگاهی و تنظیم هیجانی مادران کودکان مبتلا به نقص توجه-بیش‌فعالی و مادران کودکان بهنجار

ساره روستا^۱، لیلا شاملی^۲، مرضیه صادق‌زاده^۳

چکیده

عوامل ج‌سمانی در بروز اختلال نقص توجه یا بیش‌فعالی سهم بسیاری دارد؛ اما نقش والدین، به‌ویژه مادران، در سبب‌شناسی این اختلال نقش مهمی دارد. پژوهش حاضر با هدف مقایسه‌ی تاب‌آوری، ذهن‌آگاهی و تنظیم هیجانی بین مادرانی که کودکان مبتلا به بیش‌فعالی یا نقص توجه دارند با مادران کودکان بهنجار انجام گرفته است.

در این پژوهش، ۳۳ مادر که کودک مبتلا به اختلال نقص توجه یا بیش‌فعالی دارند و مراجعه‌کننده به کلینیک‌ها و مراکز مشکلات رفتاری شهر شیراز بوده‌اند با ۳۳ مادر که کودک بهنجار دارند؛ یعنی کودکانی که فاقد پرونده‌ی روان‌پزشکی و روان‌شناختی خاص هستند، مقایسه شده‌اند. این مادران براساس سن و میزان تحصیلات مادر هم‌تاسازی شده و با سه آزمون تاب‌آوری کانر و دیویسون، پرسش‌نامه‌ی پنج‌وجهی ذهن‌آگاهی بائر و همکاران و مقیاس تنظیم هیجانی گراس و جان، باهم مقایسه شده‌اند. نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیری (مانوا)، گویای آن بود که بین دو گروه مادران از لحاظ میزان تاب‌آوری، دو مؤلفه‌ی ذهن‌آگاهی (توصیف و عمل همراه با آگاهی) و سبک تنظیم هیجانی، تفاوت معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش، لزوم توجه بیشتر و ضرورت آموزش را به‌منظور افزایش تاب‌آوری، ذهن‌آگاهی و بهبود مهارت‌های تنظیم هیجانی مادرانی که کودکان مبتلا به اختلال نقص توجه یا بیش‌فعالی دارند، در پی دارد.

کلمات کلیدی: تاب‌آوری، ذهن‌آگاهی، تنظیم هیجان، اختلال نقص توجه-بیش‌فعالی، مادران.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه روان‌شناسی، کازرون، ایران. (نویسنده مسؤول)
Roosta.sareh@gmail.com
۲. استادیار دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه روان‌شناسی، کازرون، ایران.
Lshameli29@gmail.com
۳. استادیار دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه روان‌شناسی، کازرون، ایران.
Sadeghzadeh.mr@gmail.com

بررسی تأثیر آموزش شناخت‌درمانی مبتنی بر ذهن‌آگاهی بر انطباق نقش مادری در مادران نخست‌زا

سیده زهره سجادیان^۱، ناهید جوادی‌فر^۲، خالد اصلانی^۳، امل ساکی^۴

چکیده

اغلب زنان نخست‌زا، صلاحیت کافی در ایفای نقش مادری ندارند. از عوامل اصلی این مسئله، فقدان تجربه است. آموزش به مادران به بهبود تعدادی از پیامدهای مادری‌فرزند منجر شده است. هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی تأثیر آموزش شناخت‌درمانی مبتنی بر ذهن‌آگاهی بر انطباق نقش مادری در مادران نخست‌زا است. این پژوهش از نوع نیمه‌تجربی با پیش‌آزمون - پس‌آزمون و دوره‌ی پیگیری است. جامعه‌ی آماری شامل مادران نخست‌زا با فاصله‌ی دو ماه تا دو سال پس از زایمان است. نمونه شامل چهار مادر نخست‌زا است که به‌طور تصادفی به گروه‌های آزمون و کنترل تقسیم شده‌اند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل پرسش‌نامه‌ی انطباق نقش مادری جوادی‌فر است. پیش‌آزمون برای سنجش نمره‌ی انطباق نقش مادری برای هر دو گروه اجرا شد. گروه آزمون، طی هشت جلسه‌ی ۱۲۰ دقیقه‌ای آموزش شناخت‌درمانی مبتنی بر ذهن‌آگاهی را دریافت نمودند. پس از مداخله و یک ماه بعد، افراد هر دو گروه، پرسش‌نامه‌ی انطباق نقش مادری را تکمیل کردند. داده‌ها با استفاده از آزمون خی دو اندازه‌گیری مکرر در نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل گردید. پس از مداخله‌ی میانگین نمره‌های انطباق نقش مادری در گروه آزمون در مقایسه با گروه کنترل، افزایش معناداری را نشان می‌دهد ($P \leq 0/001$). مداخله‌های مبتنی بر ذهن‌آگاهی، بر ارتقای انطباق نقش مادری در زنان نخست‌زا اثربخش است؛ بنابراین، اجرای این برنامه در همه‌ی مراکز مشاوره و کلینیک‌ها به‌منظور پیشگیری از آسیب‌های روانی مادران مؤثر خواهد بود.

کلمات کلیدی: انطباق با نقش مادری، شناخت‌درمانی، ذهن‌آگاهی، نخست‌زا.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره در مامایی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه جندی‌شاپور اهواز، اهواز، ایران. (نویسنده مسوول) sajadianjz@gmail.com
۲. استادیار، دکترای بهداشت باروری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه جندی‌شاپور اهواز، اهواز، ایران.
۳. استادیار، دکترای مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه چمران، اهواز، ایران.
۴. استادیار، دکترای آمار زیستی و بهداشتی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اهواز، اهواز، ایران.

نقش مادر در حفظ سبک زندگی اسلامی و ارزش‌های اخلاقی در عصر فناوری

سمیه سلیمانی^۱، مرتضی رحیمی^۲

چکیده:

به دلیل فناوری و تسخیر فضا، مرزها و مغزها به وسیله تکنولوژی، جامعه اسلامی و دین‌مداران کار دشواری دارند، زیرا تبلیغ سبک زندگی غربی به عنوان سبک زندگی ایده‌آل موجب تضعیف سبک زندگی اسلامی شده، از همین رو خانواده و مادران به عنوان اولین سنگربانان سبک زندگی اسلامی مسؤولیت دشوارتری دارند، زیرا نسل امروز به تناسب شرایط جهانی مطالبات جدیدی دارند که نادیده گرفتن آنها نه امکان‌پذیر است و نه عقلانی. فائق آمدن بر این مشکل با پایبندی به سبک زندگی و ارزش‌های اسلامی امکان‌پذیر است، با توجه به تأکید اسلام بر تربیت در زمان کودکی و تشبیه کودکان به زمین خالی که مستعد هر نوع محصولی اعم از خار و گل است، باید سبک زندگی اسلامی در دوران کودکی به صورتی جذاب و متناسب با شرایط روز در وجود فرزندان نهادینه شود. در این راستا مادران نقش محوری دارند که می‌توانند الهام‌بخش و الگوی سایر اعضای خانواده باشند، از همین رو باید به جای «تربیت فن‌آوری محور» به «تربیت خانواده محور» روی آورده و بر اساس آموزه‌های اسلام ارکان خانواده بازسازی و تقویت شوند؛ در همین راستا مادر می‌تواند با روش‌هایی از جمله: تربیت صحیح کودک، تقویت ارتباط کودک با خدا، آموزش تفکر، تقویت حس خودباوری، دوستی با فرزند، نقشی مهم در این خصوص ایفا نماید؛ آشنایی مادران به مسائل و مشکلات روز در این باره مهم است. مادر باید مادر بودن خود را برای تربیت و رشد فرزندان حفظ کند، نقش مادر در رویارویی با مشکلات خارج از محیط خانواده نیز انکارناپذیر است، چنان که امام حسین (ع) در هنگام درخواست فرمانده یزید بر تسلیم فرموده‌اند: دامن پاک مادرانی که ما را تربیت کرده‌اند ما را از این برنامه‌های ضد الهی باز می‌دارد.

کلمات کلیدی: خانواده، سبک زندگی، فناوری، مادر.

نقش سبک‌های دلبستگی نایمن مادر و پرخاشگری کودک با واسطه‌گری استرس والدگری مادر

لیلا شاملی^۱، مرضیه صادق‌زاده^۲، محبوبه افراز^۳

چکیده

ادبیات پژوهشی نشان می‌دهد که ویژگی‌های والدین نقش کلیدی در رشد، افزایش یا کاهش میزان پرخاشگری کودکان ایفا می‌کند. هدف از این مطالعه بررسی رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی نایمن مادر و پرخاشگری کودک با واسطه‌گری استرس والدگری مادران بود. جامعه‌ی آماری این پژوهش تمامی کودکان پیش دبستانی در شیراز است که ۱۸۳ نفر از آنها از مهد کودک‌های شیراز انتخاب شدند. روش اجرا بدین صورت است که مادران کودکان گروه نمونه، مقیاس‌های سبک دلبستگی (ASQ)، سیاهه رفتارهای انطباقی کودکان (CABI) و شاخص استرس والدگری (PSI) را تکمیل کردند. یافته‌ها نشان داد که سبک دلبستگی اجتنابی مادر از طریق میزان استرس والدگری می‌تواند پرخاشگری کودکان را به صورت مثبت و معنادار افزایش دهد ($P \leq 0/0001$, $\beta = 0/56$). نتیجه‌ی مذکور قابلیت تبیین پرخاشگری کودکان از طریق سبک دلبستگی و میزان استرس والدگری مادران را نشان می‌دهد.

کلمات کلیدی: سبک‌های دلبستگی نایمن، مادر، پرخاشگری کودک، استرس والدگری مادر.

۱. استادیار، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه روان‌شناسی، کازرون، ایران. (نویسنده مسؤول)
Lshameli29@yahoo.com

۲. استادیار، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه روان‌شناسی، کازرون، ایران.
Sadeghzadeh.mr@gmail.com

۳. کارشناس، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه روان‌شناسی، کازرون، ایران.
Mahbobeh.afraz90@gmail.com

مقام و حقوق مادر از نگاه قرآن و روایات

محمد شریفانی^۱

چکیده

در فرهنگ اسلامی، توجه به مقام و منزلت مادر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مهم‌ترین وظیفه‌ی زن، مقام مادری و جایگاه پرورش برترین و کامل‌ترین مخلوقات یعنی انسان است. مادر از نظر جسمی، مددکار و از نظر روحی، پناه کودک در هنگام خطرها است. مادران اولین الگوی رفتار و کردار و اخلاق برای کودک و آموزگاران و معماران تربیت فرزندان در خانواده و جامعه هستند. الگوگیری مادران از روش‌های تربیتی معصومین (ع) باعث رشد و پیشرفت فرد و جامعه و در نتیجه، ادای حقوق فرزندان می‌شود. در دین اسلام برای والدین نیز حقوق مشخصی تعریف شده است که علاوه بر فطری بودن، بر فرمان الهی و تشریحی بودن آن نیز تأکید دارد. متعهد بودن به این حقوق، علاوه بر ارتباط صحیح و استحکام و پیوند میان نسل‌ها، سعادت و تنعم دنیوی و اخروی را برای انجام‌دهنده‌ی آن به دنبال دارد. خداوند، انسان را با وجود یا فقدان مادر امتحان می‌کند. قرآن کریم، بر قدردانی از زحمات والدین به ویژه مادر تأکید کرده و احسان و احترام به او را به صورت جداگانه در قالب آیات و با موضوع‌های نیکی و احسان به مادر و تجلیل و شکرگزاری از زحمات او، مطرح کرده است. در روایات معصومین (ع) نیز بر اهمیت و منزلت مقام والدین به ویژه مادران و ناتوانی در ادای حقوق آن‌ها تأکید شده است. بر اساس روایات، رعایت انس، احسان، قول کریم، خفص جناح، دعا و مدارا، تقدم در همنشینی و نگاه محبت‌آمیز به مادر، از وظایف فرزند در برابر او است. احترام به والدین، متنعم شدن فرد در دنیا و عقبی و بی‌احترامی و سرکشی در برابر آن‌ها، عاقبت اخروی را به دنبال خواهد داشت.

کلمات کلیدی: مادر، احسان، حقوق، والدین، عاق.

تجلی کهن‌الگوی مادر در قصه‌های پریان ایرانی

مرضیه صادق‌زاده^۱، معصومه بذرافشان^۲

چکیده

مادر نه به شخصیت و ویژگی‌های روانی مادر واقعی، بلکه در اصل برحسب روان‌شناسی تحلیلی یونگ، تأثیر عمیق فرزند از کهن‌الگوی موسوم به صورت مثالی مادر وابسته است. به باور یونگ، کنش‌های این نیروی ناهشیار نقش بسیار عمده‌ای در مسیر دستیابی به بلوغ روانی افراد ایفا می‌کند و فراق‌کنی‌های آن حتی ممکن است فرد را به سمت ناهنجاری‌های عاطفی بسیار پیچیده‌ای سوق دهد. یونگ، اسطوره و داستان‌های طرح‌شده در تمامی فرهنگ‌ها را نیز همچون رؤیاهای هر شخص، صحنه‌ای برای تظاهر کهن‌الگوها می‌داند؛ بر همین اساس پژوهش حاضر، به ظهور کهن‌الگوی مادر در داستان‌های پریان ایرانی توجه کرده است. در بخش نخست، به نمادهای برجسته‌ای پرداخته شده که در چنین داستان‌هایی برای نمایش کهن‌الگوی مادر به کار رفته است. در دومین بخش نیز الگوی تقابل قهرمان داستان با این کهن‌الگو بررسی شده و به طور ویژه بر الگوهای متفاوت رویارویی زن و مرد با کهن‌الگوی مادر در این داستان‌ها، تمرکز شده است. در هر دو بخش، سیال بودن کهن‌الگوی مادر نیز مدنظر بوده است.

کلمات کلیدی: روان‌شناسی تحلیلی، یونگ، کهن‌الگوی مادر، داستان پریان.

۱. استادیار دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه روان‌شناسی، کازرون، ایران. (نویسنده مسؤول)
Sadeghzadeh.mr@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام‌نور شیراز، گروه زبان و ادبیات فارسی، شیراز، ایران.
bazrmasom@gmail.com

سیندخت، مادرِ ایران زمین الگوی ساخت‌های تربیتی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران

فرخنده صدیق^۱

چکیده

جایگاه و نقش مادر در زندگی و سرنوشت افراد و جوامع، از جنبه‌های بسیار مهم و درخور بررسی است. این جایگاه در طول تاریخ تمدن، فراز و فرود بسیاری را تجربه کرده است. امروزه تربیت دختران برای ایفای نقش مادرانگی با اثربخش‌ترین و کارآمدترین سازوکار ممکن، چالشی اساسی است. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران، برای تحقق مفهوم مرکزی خود که حیات طیبه در وجود انسان آرمانی است، چهل ویژگی را برشمرده است. این سند بر محوریت مشترک اسلامی ایرانی، استمرار این فرهنگ و افتخار به ارزش‌های اصیل و ماندگار آن در کنار تقویت گرایش به زبان و ادبیات فارسی تأکید می‌کند. «سیندخت» از شخصیت‌های الگوآفرین در تعریف عملیاتی این ارزش‌ها به‌شمار می‌رود. مقاله‌ی حاضر بر آن است تا بر مبنای داده‌های توصیفی شاهنامه‌ی فردوسی و به روش تحلیل محتوا، جایگاه و نقش این بانوی شاهی را در دو سطح خرد و کلان؛ یعنی خانواده و تنش‌های اجتماعی-سیاسی روز، تبیین کند و هم‌زمان به متولیان و مشتریان آموزش و پرورش، ضرورت و اهمیت توجه به الگوهای موجود در هویت تمدن اسلامی-ایرانی و نیز توان میدانی آن‌ها را در تربیت دانش‌آموزان دختر ایرانی یادآور شود. تطبیق ویژگی‌های شخصیتی سیندخت با الگوی انسان آرمانی نشان می‌دهد که او در بیشتر ساحت‌ها و به‌طور خاص، بُعد اخلاقی از ساحت اول؛ یعنی تربیت اعتقادی و عبادی و اخلاقی و نیز هر دو بُعد ساحت دوم؛ یعنی تربیت اجتماعی-سیاسی، نمونه‌ای هم‌زمان و منحصر به فرد از بانو و مادری نمونه است.

کلمات کلیدی: شاهنامه، سیندخت، مادرِ ایران، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، تربیت اخلاقی، تربیت اجتماعی و سیاسی.

۱. کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، مدیریت آموزش و پرورش، کازرون، ایران.

جمهوری اسلامی ایران و سلامت مادران؛ چالش‌ها و راهکارها

علیرضا صدیقی دریجانی^۱، سولماز حاجی‌وندی^۲

چکیده

سلامتی از بنیادی‌ترین حقوق بشر است که پایه و اساس سایر حقوق به شمار می‌رود. هر انسانی حق دارد که به سطحی از سلامت دست یابد که لازمه‌ی زندگی توأم با کرامت است. در این میان، تأمین سلامت مادران از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. زیرا تضمین سلامت مادران به معنای تضمین سلامت جامعه است. در زمینه تحقق سلامت برای مادران، اصلی که نباید نادیده انگاشته شود، اصل عدم تبعیض در زمینه برخورداری از امکانات، کالاها و خدمات سلامت است. تحقق سلامت مادران نیازمند برطرف ساختن همه‌ی موانعی است که بر سر راه دسترسی به خدمات، آموزش و اطلاعات سلامت در حوزه‌های سلامت جنسی و تولیدمثل قرار دارند. در این نوشتار به جنبه‌هایی از سلامت جنسی و باروری اشاره می‌شود که نقش کلیدی در سلامت مادران دارند؛ ولی در نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران آن‌چنان که باید به آن توجه نشده است.

کلمات کلیدی: حق بر سلامت، سلامت مادران، عدم تبعیض، خدمات سلامت.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه مفید، حقوق، قم، ایران.

Alirezasedighi202@yahoo.com

۲. دانشجوی کارشناسی مترجمی، دانشگاه زند، مترجمی، شیراز، ایران.

نقش و جایگاه مادر در رمان‌های سیمین دانشور

اکبر صیادکوه،^۱ رقیه کوهنورد^۲

چکیده

مادر از دیدگاه جامعه‌شناسی، رکن مهم خانواده است که در پیشرفت یا پسرفت جامعه نقش تأثیرگذاری دارد. در ادبیات سنتی ما اغلب به موضوع زن توجه زیادی نشده است؛ اما در همین حد اندک، نقش «مادر» برجسته‌تر است. در این آثار، مادر نمونه‌ی کامل مهربانی و ایثار و فداکاری بوده است. با تغییر اوضاع اجتماعی، نقش مادران نیز دگرگون شده و تقدس، جای خود را به تفرد و یافتن هویت جدید داده است. این موضوع یکی از محورهای تفاوت میان نقش مادر در ادبیات کهن و نوین است. یکی از نویسندگانی که در آثار خود به زنان و نقش آن‌ها در خانواده و جامعه بیشتر پرداخته، سیمین دانشور است. دانشور به بیان عواطف و احساسات و مشکلات زنان و مادران اهمیت زیادی می‌دهد. در این پژوهش، رمان‌های وی از قبیل *سووشون*، *جزیره سرگردانی* و *ساریان سرگردان* را از این دیدگاه واکاوی کرده‌ایم. از پرسش‌های مهم این پژوهش این است که این نویسنده، مادران را با چه خصوصیات رفتاری و صفات اخلاقی نشان می‌دهد و مادران سنتی و متجدد در این رمان‌ها چگونه ترسیم شده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که زنان در نقش و جایگاه مادر، برای دانشور بیشترین اهمیت را دارند. او شخصیت‌های متفاوت مادران را با فردیت‌های مختلف، با مهارت پردازش کرده است.

کلمات کلیدی: ادبیات سنتی، ادبیات نوین، دانشور، مادر.

۱. استادیار دانشگاه علوم انسانی، گروه زبان و ادبیات فارسی، شیراز، ایران.

asayad443@gmail.com

۲. کارشناس ارشد، گروه زبان و ادبیات فارسی، جهرم، ایران. (نویسنده مسؤول)

P.koohnavard@gmail.com

تصویر مادر در آیینۀ شعر فروغ فرخزاد

اکبر صیادکوه^۱، مینا مساعد^۲، معصومه مهدوی فرد^۳

چکیده

زنان به عنوان نیمی از جامعه سهم فراوانی در پیشرفت تمدن انسانی داشته‌اند. در آغاز این عنصر مهم در مقام بسیار فروتری به نسبت مردان قرار می‌گرفت، تا اینکه از حدود صد سال پیش، در سایه‌ی مدرنیته و شیوع اندیشه‌ها و دیدگاه‌های فمینیستی رنگ آثار ادبی و اجتماعی و به طور کل، نگرش جامعه در این باره دگرگون شد. شاید مهم‌ترین نقش را در این تحول خود زنانی داشته‌اند که با زبان شعر یا داستان و غیره دارای جایگاهی بوده‌اند. یکی از شخصیت‌های تأثیرگذار ایرانی در این زمینه، «فروغ فرخزاد» است. بنابراین بررسی نقش زنان، به ویژه نقش «مادر» در همه آثار ادبی به ویژه آثار معاصر از نظر جامعه‌شناسی و ادبی حایز اهمیت است. در این مقاله سعی شده که تصویر مادر در اشعار فروغ از نظر روان‌شناسی و اجتماعی بررسی شود. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که فروغ، چهره‌ی کهنه‌ی مادر را با رنگ و رویی تازه به تصویر می‌کشد. تصویری پیوند خورده با طبیعت که واکاوی آن معنای تازه‌ای به مفهوم مادر می‌بخشد. مادر برای وی موجودی است دارای ویژگی‌های اصیل انسانی که هر بار با طرحی نو موجودیت خویش را اثبات می‌کند.

کلمات کلیدی: فروغ، مادر، فمینیست، ادبیات معاصر، روان‌شناسی و اجتماعی.

۱. دانشیار، دانشگاه شیراز، گروه زبان و ادبیات فارسی، شیراز، ایران.
ak_sayyad@yahoo.com
۲. دانشجوی دکترای، دانشگاه شهید چمران اهواز، گروه زبان و ادبیات فارسی، اهواز، ایران.
minamosaed@yahoo.com
۳. کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی، اهواز، ایران.
minaur1@yahoo.com

بررسی حقوق مادران از دیدگاه حقوق بین‌الملل بشر

فرهاد طلایی^۱، فرزانه پورسعید^۲

چکیده

جایگاه و نقش مادران را می‌توان از ابعاد گوناگون مورد بررسی قرار داد. در هر زمینه‌ای که این مطالعه صورت گیرد، بدون تردید نقش مادران از اهمیت خاص خود برخوردار است. به‌ویژه به دلیل آنکه مادران دارای مسؤولیت‌هایی در قبال خانواده و جامعه هستند، می‌توانند نقش تأثیرگذاری را در روابط خانوادگی و اجتماعی ایفاء نمایند. به هر حال آنچه که شاید کمتر بدان پرداخته شده باشد، حقوقی است که مادران می‌توانند از آنها برخوردار شوند تا بتوانند بهتر و مؤثرتر مسؤولیت‌های خود را به انجام رسانند. بر این اساس هدف اصلی مقاله حاضر آن است که با بررسی اسناد بین‌المللی در حوزه حقوق بشر، حقوق مادران در عرصه‌های گوناگون را مورد تبیین و تحلیل قرار دهد. بدیهی است که مادران در وهله نخست در زمره ابناء بشر هستند که ویژگی مادر بودن جایگاه خاصی را به آنها بخشیده است. بر این اساس است که مادران در کنار سایر حقوق انسانی، به دلیل ویژگی «مادر بودن» از حقوق خاصی نیز برخوردار می‌باشند. در این چارچوب مقاله حاضر، به بررسی اسناد عام و اسناد خاص بین‌المللی در حوزه حقوق بشر در ارتباط با حقوق عام و خاص مادران می‌پردازد. بدیهی است که شناخت جایگاه مادران و حقوق آنها به تنهایی برای ایجاد تحول لازم و اساسی در تأثیرگذاری مادران در عرصه‌های خانوادگی و اجتماعی کافی نبوده و بایستی زمینه‌های لازم برای تحقق کامل حقوق آنها فراهم گردد تا شاهد آثار مثبت نقش مادران در عرصه‌های مزبور باشیم. بدیهی است که در دستیابی به چنین هدفی دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی بایستی تمامی کوشش خود را به کار برده و تضمین‌های لازم را نیز ارائه دهند.

کلمات کلیدی: حقوق مادران، حقوق بین‌المللی بشر، اسناد بین‌المللی.

۱. دانشیار حقوق بین‌الملل، دانشگاه شیراز، گروه حقوق عمومی و بین‌الملل، شیراز، ایران. (نویسنده مسؤول)
dr_farhad_talaie@yahoo.com

۲. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل، دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان، واحد تحقیقات، اصفهان، ایران.
f.poorsaid@gmail.com

بررسی تصویر مادر در نقاشی پس از انقلاب اسلامی؛ نگاهی به دوسالانه‌های نقاشی ایران ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۰

پریا فردی شهینی^۱، سید جواد ظفرمند^۲

چکیده

این پژوهش به منظور شناخت میزان توجه هنرمندان نقاش پس از انقلاب، به موضوع مادر در دوسالانه‌های نقاشی پس از انقلاب صورت گرفته است. سؤال‌هایی که در این پژوهش پیش رو است: نخست اینکه در دوسالانه‌های نقاشی پس از انقلاب به چه میزان به تصویر زن و مادر به منزله‌ی موضوع اثر توجه شده است. دوم اینکه هنرمندانی که در آثارشان موضوع مادر را به تصویر کشیده‌اند، از چه گرایش‌های سبکی به منظور انتقال معانی استفاده کرده‌اند؟

این پژوهش با بهره‌گیری از مطالعه‌های کتابخانه‌ای و فیش‌برداری از اطلاعات مربوط و با روش تحلیلی انجام گرفته است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که از بین آثار به نمایش درآمده در دوسالانه‌های پس از انقلاب، ۱۰/۵ درصد از موضوعات مربوط به استفاده از تصویر زن است و تنها حدود ۱/۷ درصد از کل آثار به موضوع مادر اختصاص دارد. همچنین، بیشترین استفاده از این موضوع در دوسالانه‌ی اول بوده است. همچنین، می‌توان گفت آثار ارائه شده با موضوع مادر در دوسالانه‌ها، در شش سبک خاص رئالیسم انتزاعی، مطلق نیمه‌انتزاعی، سورئالیسم، سمبولیسم و اکسپرسیونیسم، طبقه‌بندی می‌شوند.

کلمات کلیدی: هنر ایرانی، نقاشی، زن، مادر.

۱. دانشگاه شیراز، گروه هنر، شیراز، ایران.

۲. دانشگاه شیراز، گروه هنر، شیراز، ایران.

تصویر مادر در شعر فارسی

محمدجواد فلاحی^۱، فاطمه فلاحی

چکیده

در بررسی شعر فارسی، در سوگ یا ستایش مادر، اشعاری سروده شده است که می‌توان آن‌ها را ذیل عنوانی همچون شعر بی‌دروغ و بی‌نقاب به شمار آورد. این مقاله بر آن است که با جستجوی کلید واژه‌ی مادر در آثار شاعران، به بررسی توجه شاعران به این موجود با ارزش بپردازد که در قالب صورخیال در شعر آن‌ها نمود یافته است. مرکزیت تحقیق بر تمام گونه‌های شعر، اعم از نو و کلاسیک و همچنین شاعرانی است که در وصف و مدح یا در سوگ مادر قلم زده‌اند. در این مقاله با ذکر مثال‌هایی از شاعران، به بررسی و تحلیل تصویرسازی هر شعر با محور مادر و بیان ویژگی‌های او پرداخته شده است. پیشینه‌ی تحقیق، معطوف به بررسی جایگاه مادر در متونی همچون شاهنامه‌ی فردوسی و رامایانا و چند شاعر زن از مشروطه تا امروز است. این مقاله خود نوعی مقاله‌شناسی توصیفی و تحلیلی جایگاه مادر در شعر فارسی است.

کلمات کلیدی: مادر، صورخیال مادر، شعر فارسی، مادرانه.

۱. استاد زبان و ادبیات فارسی، معلم زبان و ادبیات فارسی اداره‌ی آموزش و پرورش، مرودشت، ایران.

نقش واسطه‌ای اختلال شخصیت و سواسی رابطه‌ی ناهمخوانی خود در درمان و کیفیت رابطه‌ی والد - کودک جبری

مهسا مجتهدی^۱، سعید قنبری^۲، لادن منصور^۳، منصوره سادات صادقی^۴

چکیده

ناهمخوانی خود، به فاصله‌ی بین خود واقعی با خود ایده‌آل و خود بایدی اشاره دارد. ناهمخوانی‌های درونی ممکن است آشفتگی‌های عاطفی به دنبال داشته باشد. مدل ناهمخوانی خود هیگینز (۱۹۸۷، ۱۹۸۹) فرضیه‌های منسجمی ارائه می‌دهد که چطور بازنمایی‌های شناختی افراد هیجان‌های منفی در پی دارد. این پژوهش با هدف تعیین رابطه‌ی «ناهمخوانی خود» در مادر و کیفیت رابطه‌ی مادر- کودک با نقش میانجی اختلال شخصیت و سواسی جبری در میان مادرانی انجام پذیرفت که کودک زیر هفت سال دارند. بدین منظور، ۱۷۳ مادر که کودکان خود را در سال ۹۳-۹۴ به مهدکودک‌های شهر تهران سپرده بودند، به روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند و به پرسش‌نامه‌های شاخص یکپارچه‌ی ناهمخوانی خود، آزمون بالینی چندمحوری میلون ۳ و مقیاس ارزیابی رابطه‌ی مادر-کودک پاسخ دادند. تحلیل داده‌ها با استفاده از همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چندگانه و تحلیل مسیر انجام پذیرفت. یافته‌ها نشان داد که بین ناهمخوانی خود واقعی- ایده‌آل شخصی و سبک‌های تعاملی مادر- کودک بیش‌حمایتگری و طرد رابطه‌ی معنادار وجود دارد. همچنین بین ناهمخوانی خود واقعی- بایدی شخصی و اختلال شخصیت و سواسی- جبری نیز رابطه‌ی معنادار مشاهده شد. نتایج رگرسیون نشان داد ناهمخوانی خود واقعی- ایده‌آل شخصی، بیش‌حمایتگری و طرد را پیش‌بینی می‌نماید. همچنین ناهمخوانی خود واقعی- بایدی شخصی با نقش میانجی نشانگان اختلال شخصیت و سواسی- جبری، پیش‌بینی‌کننده‌ی سبک تعاملی بیش‌حمایتگری در رابطه‌ی مادر- کودک خواهد بود. نتایج پژوهش حاکی از آن است که ناهمخوانی خود باید در ساخت الگوهای نظری و مداخله‌های بالینی بیش از پیش در معرض توجه قرار گیرد.

کلمات کلیدی: ناهمخوانی خود، رابطه‌ی مادر- کودک، اختلال شخصیت و سواسی جبری، خود ایده‌آل، خود بایدی.

۱. کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شهیدبهشتی، تهران، ایران. (نویسنده‌ی مسؤول)
mahsa.mim@gmail.com

۲. دکترای روان‌شناسی بالینی، عضو هیأت علمی دانشگاه شهیدبهشتی، گروه مشاوره، تهران، ایران.

۳. کارشناس ارشد مشاوره، عضو هیأت علمی دانشگاه شهیدبهشتی، گروه مشاوره، تهران، ایران.

۴. دکترای روان‌شناسی عمومی، عضو هیأت علمی دانشگاه شهیدبهشتی، پژوهشکده خانواده، تهران، ایران.

شخصیت مادر و نمودهای آن در رمان «زمین سوخته»

محمد مرادی^۱، مرضیه مرادی^۲

چکیده

مادر عنصری نهادین در جامعه است که در رویدادها و جریان‌های اصلی، نقشی اساسی دارد. بی‌شک در بازخوانی رمان‌های فارسی، به‌ویژه در جریان واقع‌گرایی آن، می‌توان به حضور مادر، جایگاه و نقش آن و همچنین نوع نگاه نویسندگان پی برد؛ نگاهی که برآمده از تصویر اجتماعی مادران در زمان نویسنده است. در این مقاله به روش تحلیل محتوا، پس از بررسی رمان «زمین سوخته» از احمد محمود و استخراج نمونه‌هایی که در آن‌ها مادران به‌عنوان شخصیت‌های اصلی و گاه فرعی داستان مطرح بوده‌اند، تصویر مادر، نوع شخصیت و نقش‌آفرینی آنان در فضای داستان بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد هشت شخصیت نسبتاً محوری در این رمان نقش مادر دارند که احمد محمود در پرداخت سیمای هر یک از آن‌ها، متناسب با رویدادها و جایگاه مادری‌شان در اتفاق‌های اجتماعی و همچنین نقش آنان در سطح خانواده، شگردهای متفاوتی را به کار می‌برد و نقش مادرانه هر یک از این قهرمانان در داستان را مطرح می‌کند.

کلمات کلیدی: احمد محمود، زمین سوخته، مادر، شخصیت‌پردازی، خانواده.

۱. استادیار، دانشگاه شیراز، گروه زبان و ادبیات فارسی، شیراز، ایران.

momoradi@shirazu.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز، گروه زبان و ادبیات فارسی، شیراز، ایران.

Marziemoradi63@yahoo.com

بررسی تصویر مادر در اشعار کودک و نوجوان (محمود کیانوش، پروین دولت آبادی و عباس یمینی شریف)

محمد مرادی^۱، معصومه مرادی^۲

چکیده

یکی از بسترهای بررسی تصویر و جایگاه مادر در ادبیات، اشعاری است که با در نظر گرفتن مخاطب کودک و نوجوان و درباره‌ی مادر سروده شده است. در این مقاله به روش تحلیل محتوا، پس از بررسی حدود ۲۵۰ شعر کودک و نوجوان از سه شاعر پیش‌کسوت (محمود کیانوش، پروین دولت‌آبادی و عباس یمینی شریف) نوع نگاه به مادر و شیوه‌ی توصیف آن بررسی و تحلیل شده است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که این شاعران، در تصویر آفرینی مادر به پدیده‌هایی طبیعی چون: خورشید، آب، دریا و... اشاره دارند. همچنین در این اشعار علاوه بر ستایش مقام مادری، به مفاهیمی چون دنیای کودکی و ارتباط آن با مادر، خستگی‌ها و دل‌مشغولی‌های مادران و نقش‌های عاطفی، آرامش‌بخشی، تشویقی، خانه‌داری، تربیتی و اجتماعی مادران اشاره شده است.

کلمات کلیدی: مادر، شعر کودک و نوجوان، محمود کیانوش، پروین دولت‌آبادی، عباس یمینی شریف.

۱. استادیار، دانشگاه شیراز، گروه زبان و ادبیات فارسی، شیراز، ایران.

momoradi@shirazu.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز، گروه زبان و ادبیات فارسی، شیراز، ایران.

moradimasooome@ymail.com.

مادر، کودک و خواندن (مطالعه‌ی موردی: کتابداران زن شاغل در کتابخانه‌های عمومی زابل)

مرضیه مروتی^۱

چکیده

نقش بی‌بدیل والدین، به‌ویژه مادر، در زمینه‌ی کتاب‌خوانی و ایجاد و پرورش عادت به مطالعه در کودک، برکسی پوشیده نیست. با توجه به جایگاه کتابخانه‌های عمومی در توسعه‌ی آگاهی مادران به ابعاد گوناگون این موضوع، پژوهش حاضر با هدف تبیین دیدگاه‌ها و تجربه‌های کتابداران در خصوص نقش مادران در خواندن و ایجاد عادت به مطالعه در کودکان و راهکارهای ارتقای آن صورت گرفته است. این پژوهش، مطالعه‌ای کیفی است که از طریق مصاحبه صورت گرفته است. جامعه‌ی آماری کتابداران زن شاغل در کتابخانه‌های عمومی شهرستان زابل را شامل می‌شود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام شده است. مواردی همچون مادر به مثابه الگوی مطالعه، خواندن برای (با) کودک، اختصاص زمان و مکان مشخص برای خواندن، تهیه‌ی کتاب و مواد خواندنی، توجه به گروه سنی مناسب، مواد خواندنی و توجه به محتوای مواد خواندنی، از جمله مضامینی بود که پاسخ‌گویان در خصوص نقش مادران در این مطالعه به آن اشاره کرده‌اند. کتابداران همچنین بر لزوم آموزش و فرهنگ‌سازی در این باره تأکید داشتند.

کلمات کلیدی: مادران، کودکان، خواندن، کتاب‌خوانی، عادت به مطالعه، کتابخانه‌های عمومی.

۱. دانشگاه زابل، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، زابل، ایران.

پیش‌بینی رفتار غیرمولد تحصیلی فرزندان براساس بیش‌درگیری مادر بررسی نقش رشته‌ی تحصیلی و جنسیت فرزندان

مینا مهبد^۱، محبوبه فولاد چنگ^۲

چکیده

خانواده به مثابه عمده‌ترین نهاد اجتماعی، اولین نظام مؤثر بر نحوه‌ی رشد افراد است. عوامل مختلف موجود در خانواده به‌ویژه نقش مادر، بر فرایند تحول فرزندان که محصول و ثمره‌ی خانواده هستند، اثر دارد. پژوهش حاضر با هدف شناخت رابطه‌ی بیش‌درگیری والدین بر رفتار غیرمولد تحصیلی فرزندان انجام شده است. شرکت‌کنندگان پژوهش، ۳۰۸ نفر از دانشجویان دانشگاه شیراز هستند که براساس روش نمونه‌برداری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شده‌اند و مقیاس بیش‌درگیری والدین لیمون و بوچانان (۲۰۱۱) و مقیاس رفتار غیرمولد تحصیلی ریمکوس (۲۰۱۲) را تکمیل کردند. نتایج تحلیل نشان می‌دهد که بیش‌درگیری مادر، اهمال‌کاری و مصرف مواد و تقلب دانشجویان را پیش‌بینی می‌کند. همچنین میانگین نمرات دختران و پسران در رفتار غیرمولد تحصیلی با یکدیگر تفاوت معناداری دارد؛ اما از نظر بیش‌درگیری مادر تفاوت بارزی ملاحظه نشده است. به‌علاوه تحلیل واریانس یک‌راهه نشان می‌دهد که میانگین نمرات بیش‌درگیری مادر و رفتار غیرمولد تحصیلی دانشجویان در پنج رشته‌ی تحصیلی تفاوت معناداری دارد.

کلمات کلیدی: بیش‌درگیری مادر، جنسیت، رشته‌ی تحصیلی، رفتار غیرمولد تحصیلی.

۱. کارشناس ارشد، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی تربیتی، شیراز، ایران.

minmah2431bod@yahoo.com

۲. دانشیار، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی تربیتی، شیراز، ایران.

foolad.shirazu.ac.ir

بررسی میزان عزت نفس و عوامل مرتبط با آن در بین مادران شیرازی

مجید موحد^۱، مرضیه مردانی^۲

چکیده

بنیان مادری، با دو وجه مادر شدن و ایفای نقش مادری، یعنی تولید نسل و تربیت بشر - رسالت‌هایی که خداوند زنان را لایق آن دانست- همواره نیازمند شرایطی سالم از حیث فردی، خانوادگی و اجتماعی است. یکی از این نیازمندی‌ها، اعتماد به نفس و عوامل مؤثر بر این آیتیم است. عزت نفس یکی از نیازهای حیاتی بشر است و اغلب متخصصان آن را به عنوان عامل اصلی سازگاری اجتماعی- عاطفی در نظر می‌گیرند. عزت نفس پایین می‌تواند پیامدهای وسیعی به دنبال داشته باشد؛ می‌تواند موجب اضطراب، فشار روانی، احساس تنهایی و آمادگی شدید برای افسردگی شود و مهم‌تر از همه در کانون خانواده موجبات نارضایتی زناشویی را فراهم آورد. با توجه به اهمیت عزت نفس در کانون خانواده و در بین مادران به عنوان مربیان نسل آتی، پژوهش حاضر با هدف تعیین میزان عزت نفس بانوان و عوامل مؤثر بر آن انجام می‌گیرد و بر آن است تا گامی در جهت آینده پژوهی مسئله مادری بردارد و راهبردهایی برای مدیریت آن پیشنهاد دهد.

لذا تعداد ۶۰۰ مادر شیرازی را به شیوه پیمایش و ابزار پرسش‌نامه مورد بررسی قرار دادیم. تحلیل یافته‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 16 در دو سطح توصیف و تحلیل انجام شد، در سطح توصیف نتایج نشانگر این است که، اکثریت مادران ۶۹/۲ درصد میزان عزت نفس‌شان متوسط است. هم‌چنین تحلیل یافته‌ها با استفاده از پیرسون، آزمون F و T بیانگر این است که بین نوع شغل پاسخ‌گویان، نوع شغل همسر، میزان درآمد همسر، داشتن تعداد پسر بیشتر، میزان تحصیلات پاسخ‌گو و همسرش، رشته تحصیلی مادر، منشاء قومی، طبقه اقتصادی - اجتماعی، میزان پذیرش ارزش‌های دینی در باب خانواده، میزان دینداری و میزان استفاده از رسانه‌های جمعی با عزت نفس رابطه معنادار و مثبت وجود دارد.

کلمات کلیدی: مادری، عزت نفس، خانواده، دینداری، رسانه.

۱. دانشیار، دانشگاه شیراز، بخش جامعه‌شناسی، شیراز، ایران. mmovahed@rose.shiasu.ac.ir

۲. مربی، دانشگاه پیام نور واحد مرودشت، مرودشت، ایران. (نویسنده مسؤول).

mardani.marzieh@yahoo.com

بررسی نمودهای عملی احترام به مادر از منظر قرآن

فاطمه نادى نژاد^۱

چکیده

احترام و تکریم در اسلام جایگاه ویژه‌ای دارد، به طوری که خداوند خود اولین تکریم‌کننده‌ی انسان است. چنان که در قرآن آمده است: «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ»^۲ و در بین تمام مخلوقات، والدین جایگاه خاص‌تری دارند، «وَصَيَّنَّا الْإِنْسَانَ بِالذِّيَةِ حُسْنًا»^۳ و احترام به مادر در زندگی طبیعی هر شخصی که تمام مراحل اولیه‌ی زندگی خود را از او دارد، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است؛ «حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَ وَضَعَتْهُ كُرْهًا»^۴. در این پژوهش، با عنایت به این مسئله، با هدف بررسی نمودهای عملی احترام به والدین به طور عام و احترام و تکریم مادر به طور خاص، آیات قرآن و تفاسیر با روش توصیفی تحلیلی واکاوی شده است. یافته‌های پژوهش حاکی از پنج نشانگر و نمود اساسی است که عبارت است از: ۱. احسان و نیکی کردن؛ ۲. سخن و کلام مطلوب؛ ۳. حسن معاشرت؛ ۴. تواضع و فروتنی؛ ۵. دعا و طلب آمرزش، برای والدین به طور عام و مادر به شکل خاص.

کلمات کلیدی: نمود عملی، احترام، مادر، قرآن، والدین.

۱. آموزشیار، دانشگاه ولی عصر، گروه الهیات و معارف اسلامی، رفسنجان، ایران.

بررسی مسأله حضانت اطفال در حقوق مدنی ایران و فرانسه

مائده یدالهی^۱، ربابه خطیبی^۲

چکیده

حضانت نگهداری طفل به نحوی است که صحت جسمانی و تربیت وی بر اساس نیازهای حال و آینده او و وضعیت والدین تأمین گردد. این مسأله و اولویت هر یک از والدین در نگهداری و سرپرستی زمانی مطرح می‌گردد که آن‌ها از هم جدا می‌شوند. مشهور فقها و قانون مدنی ایران بر این عقیده هستند که مادر برای حضانت فرزند پسر تا ۲ سال و دختر تا ۷ سال شایسته‌تر است. حقوق فرانسه نیز حضانت را به عنوان «ولایت ابوینی» مطرح نموده و علاوه بر سرپرستی، ولایت بر اموال کودک را نیز در بر می‌گیرد. با وجود نظرات مخالف در این زمینه، ظاهراً در این حقوق حضانت برای مادر حق و برای پدر حق و تکلیف است. مهم‌ترین مسأله در حضانت، حفظ مصلحت طفل بوده که مد نظر قانون‌گذار نیز می‌باشد. به همین دلیل زمانی که هریک از والدین فاقد صلاحیت اخلاقی لازم باشند، این حق از آن‌ها سلب و به فرد شایسته‌ای که دادگاه تعیین می‌کند، اعطا می‌شود. مقاله‌ی حاضر از حیث روش، از بررسی تطبیقی بهره برده است و مختصراً به بررسی حقوق و تکالیف والدین در قبال فرزندان از دیدگاه قانون مدنی ایران و فرانسه پرداخته است.

کلمات کلیدی: حضانت، حق، تکلیف، سقوط حضانت، ولایت ابوینی، تعلیم و تربیت.

۱. کارشناس ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه تهران، گروه مدیریت، سمنان، ایران.

lili.dalton@yahoo.com

۲. کارشناس ارشد حقوق بین‌الملل، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان، گروه حقوق (بین‌الملل)، سمنان، ایران.
RaHamin1359@yahoo.com

بخش مقالات در قالب پوستر

اهمیت نقش مادر در زندگی انسان

اشرف احمدلو^۱

چکیده

بیشترین سهم تربیت و تأثیرگذاری بر فرزندان از آن مادران است؛ زیرا از ابتدایی‌ترین مراحل پیدایش به‌منزله‌ی مربی همراه انسان هستند. مادر، مظهر عشق و فداکاری و ایثار است. او زیباترین کلمه در عالم خلقت است که تمام سختی‌ها و مشقت‌ها را بدون هیچ‌گونه چشم‌داشتی تحمل می‌کند. مادر بودن، لطف خداوند بر زنان است و در پرتو این لطف، بار سنگینی از مسؤولیت بر دوش آن‌ها است. در حقیقت مادر اصل و ریشه و سرچشمه‌ی کودک است و کودک انعکاسی از وجود او است. کودک سرمایه‌ی اصلی شخصیت خویش را از مادر دریافت می‌کند. فرزند انسان هر چند آدمیزاده متولد می‌شود؛ اما انسان به معنای واقعی نیست و تنها به واسطه‌ی تربیت است که خواهد توانست در مسیر رشد و تکامل انسانی گام بردارد. خداوند متعال، زن را موجودی سرشار از عاطفه و محبت خلق کرد و صبر و بردباری تربیت را در دل آن نهاد تا به اصلی‌ترین وظیفه‌ی خود که تربیت افراد صالح است، با شکیبایی جامه‌ی عمل بپوشاند. حرف شنوی فرزند از مادر و تأثیر اخلاق مادر در فرزند به قدری است که با دیگران مقایسه‌شدنی نیست. مادرها مبدأ خیرات هستند و اگر بر فرض محال، مادرانی باشند که فرزند خود را بد تربیت کنند، مبدأ شر خواهند بودند. پس مادر نقش اصلی را در تربیت انسان دارد.

کلمات کلیدی: مادر، فرزند، تربیت، زن.

۱. کارشناس بیولوژی، دانشگاه اراک، اراک، ایران.

تأثیر آموزش در تزریق واکسن برای پیشگیری از زگیل تناسلی در سال ۱۳۹۴

اعظم اصغری خاتونی^۱، الهه اولاد صاحب‌مدارک^۲

چکیده

سلامت جنسی در استحکام خانواده نقش بسزایی دارد. در کشور ایران، زنان از بیماری‌های مقاربتی آگاهی اندکی دارند و از بیان آن اجتناب می‌کنند. شیوع بیماری‌های مقاربتی از جمله زگیل تناسلی در دنیا و به خصوص در ایران رو به افزایش است. این ویروس علاوه بر ایجاد مشکل‌های تناسلی ممکن است عامل ایجاد سرطان ناحیه‌ی تناسلی گردد. این مطالعه به منظور بررسی نقش آموزش در پیشگیری از این بیماری انجام شده است. در مطالعه‌ی مداخله‌ای، آگاهی پنجاه نفر از خانم‌های مراجعه‌کننده به درمانگاه زنان بیمارستان الزهرا تبریز، از علائم، عوارض و روش پیشگیری زگیل تناسلی بررسی شد و بعد از پخش فیلم آموزشی، مراجعه‌ی آن‌ها برای تزریق واکسن بررسی گردید. از هفت نفر یعنی ۱۴ درصد خانم‌ها که علامت‌دار بودند، فقط یک نفر و از ۴۳ نفر دیگر که بدون علائم بودند، پنج نفر از واکسن اطلاع داشتند. تنها دو نفر یعنی ۴ درصد واکسن زده بودند. بعد از آموزش، از ۴۱ نفر که حائز شرایط دریافت واکسن بودند، ۲۷ نفر یعنی ۶۵ درصد، طی ماه بعد برای دریافت واکسن مراجعه کردند. آموزش بیماری‌های مقاربتی و روش پیشگیری آن تأثیر مثبتی در افزایش سطح آگاهی زنان دارد و لازم است در برنامه‌های سلامت مادران گنجانده شود.

کلمات کلیدی: بیماری‌های مقاربتی، زگیل تناسلی، واکسن HPV، سلامت زنان.

۱. کارشناس ارشد آموزش مامایی، دانشجوی ارشد آموزش پزشکی، عضو کمیته تحقیق پرستاری مرکز آموزشی درمانی الزهرا تبریز، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

a.asghari.kh@gmail.com

۲. متخصص زنان و زایمان، فوق تخصص اونکولوژی، رئیس مرکز تحقیقات زنان مرکز آموزشی درمانی الزهرا تبریز، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

elmadarek33@yahoo.com

مقایسه‌ی میزان رضایت زناشویی مادران در دوران شیردهی و پس از آن

اعظم افشاری^۱، مینا توانگر^۲

چکیده

هدف از انجام این پژوهش بررسی میزان رضایت از زندگی زناشویی مادران در دوران شیردهی و مقایسه آن با پس از دوران شیردهی بود. جامعه آماری شامل مادران دارای فرزند شیرخوار است که به مرکز بهداشت شماره ۴ شهرستان کرج مراجعه می‌نمودند که مشتمل بر ۱۴۱ نفر بودند. نمونه‌گیری به روش تصادفی ساده صورت گرفت. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۱۰۳ نفر تعیین گردید. با استفاده از پرسش‌نامه «رضایت زناشویی انریچ» در دو نوبت حین دوران شیردهی و پس از دوران شیردهی میزان رضایتمندی از زندگی زناشویی بررسی گردید. نتایج حاصل با نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل گردید. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که میزان رضایت از زندگی زناشویی در دوران شیردهی کاهش می‌یابد.

کلمات کلیدی: مادران، رضایت زناشویی، دوران شیردهی.

۱. مدرس، دانشگاه علمی کاربردی بهزیستی و تأمین اجتماعی البرز، گروه روان‌شناسی، کرج، ایران.
(نویسنده مسؤل)
afshariazam@yahoo.cm

۲. مدرس، دانشگاه علمی کاربردی بهزیستی و تأمین اجتماعی البرز، گروه روان‌شناسی، کرج، ایران.

بررسی رابطه‌ی ارتباط عاطفی مادران و انعطاف‌پذیری شناختی با حل مسأله اجتماعی دختران

عبدالرحمن انباری^۱، محبوبه البرزی^۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه‌ی ارتباط عاطفی مادران و انعطاف‌پذیری شناختی با حل مسأله اجتماعی دختران بود. بدین منظور ۱۰۰ نفر از دانش‌آموزان دختر کلاس ششم ابتدایی شهر شیراز که با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند، مقیاس جو عاطفی خانواده (هیل برن، ۱۹۶۴)، پرسش‌نامه حل مسأله اجتماعی (دیزوربلا، نزو، میدو و الیورس، ۲۰۰۲) و پرسش‌نامه انعطاف‌پذیری شناختی (دنیس و وندروال، ۲۰۱۰) را تکمیل کردند و داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین متغیرهای ارتباط عاطفی مادران و انعطاف‌پذیری شناختی و حل مسأله اجتماعی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد و همچنین بررسی رگرسیون حل مسأله اجتماعی بر ارتباط عاطفی مادران و انعطاف‌پذیری شناختی نشان داد که ارتباط عاطفی مادران و انعطاف‌پذیری شناختی پیش‌بینی‌کننده‌ی حل مسأله اجتماعی در دختران است.

کلمات کلیدی: ارتباط عاطفی مادران، حل مسأله اجتماعی، انعطاف‌پذیری شناختی.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش و پرورش ابتدایی دانشگاه شیراز. (نویسنده مسؤول)
abdorrahmananbari@yahoo.com

۲. دانشیار دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز.

تأثیر ۱۲ هفته مصرف مکمل ویتامین E و فعالیت هوازی بر میزان آنزیم‌های کبدی (ALT، AST، ALP) مادران مبتلا به استئاتوهپاتیت غیرالکلی

مریم آگاه^۱، فرهاد دریانوش^۲، مریم معینی^۳، مهدی محمدی^۴، محمدرضا فتاحی^۵

چکیده

بیماری استئاتوهپاتیت غیرالکلی، بخشی از طیف وسیع بیماری کبد چرب غیرالکلی است. هدف تحقیق حاضر، بررسی تأثیر دوازده هفته مصرف مکمل ویتامین E و فعالیت هوازی بر میزان آنزیم‌های کبدی مادران مبتلا به استئاتوهپاتیت غیرالکلی است. به همین منظور، سی بیمار استئاتوهپاتیت غیرالکلی با دامنه‌ی سنی ۲۵ تا ۵۷ سال، به‌طور تصادفی انتخاب شدند و در سه گروه درمان با مکمل ویتامین E (ده نفر)، درمان با فعالیت هوازی (ده نفر) و درمان ترکیبی (مکمل ویتامین E با فعالیت هوازی، ده نفر) تقسیم شدند. گروه‌های مکمل ویتامین E و ترکیبی، به‌مدت دوازده هفته مکمل ویتامین E، به میزان ۴۰۰ IU در روز، مصرف کردند. همچنین، در گروه‌های فعالیت هوازی و ترکیبی، برنامه‌ی تمرینی که شامل فعالیت هوازی از نوع فزاینده بود، سه جلسه در هفته و به مدت دوازده هفته اجرا شد. ارزیابی داده‌ها با استفاده از آزمون t تست وابسته و تحلیل واریانس یک‌طرفه، برای مقایسه‌ی درون‌گروهی و بین‌گروهی داده‌ها در سطح معناداری ۵ درصد انجام شده است. تغییرات درون‌گروهی مقادیر ALT و AST سرم بیماران هر سه گروه (مکمل ویتامین E، فعالیت هوازی و ترکیب مکمل ویتامین E با فعالیت هوازی)، کاهش معناداری داشت؛ اما در سطوح ALP کاهش معناداری مشاهده نشد. در مقایسه‌ی بین‌گروهی، تفاوت معناداری در سطح ALP بین گروه‌های مکمل ویتامین E و فعالیت هوازی و همچنین، بین گروه‌های ترکیبی با مکمل ویتامین E مشاهده شد؛ اما تفاوت معناداری در سطوح ALT و AST بین گروه‌ها مشاهده نشده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که مصرف مکمل ویتامین E و فعالیت هوازی می‌تواند باعث بهبود بیماری استئاتوهپاتیت غیرالکلی (NASH) در مادران مبتلا به این بیماری شود.

کلمات کلیدی: مکمل ویتامین E، فعالیت هوازی، آنزیم‌های کبدی.

۱. کارشناس ارشد فیزیولوژی ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
m20agah@gmail.com

۲. دانشیار فیزیولوژی ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
daryanoosh@shirazu.ac.ir

۳. دانشیار، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، مرکز تحقیقات گوارش و کبد فوق تخصص گوارش و کبد، شیراز، ایران.

۴. دانشیار گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

۵. استاد، فوق تخصص گوارش و کبد، دانشگاه علوم پزشکی شیراز مرکز تحقیقات گوارش و کبد، شیراز، ایران.

مقایسه‌ی اثربخشی آموزش مدیریت والدین (PMT) به تنهایی و همراه با آموزش مدیریت خشم (AMT) در کاهش علائم اختلال بی‌اعتنایی مقابله‌ی (ODD)

مریم بختیاری^۱، حسین مسنن‌فارسی^۲

چکیده

اختلال بی‌اعتنایی مقابله‌ای یکی از اختلالات دوران کودکی است که به عنوان زیرمجموعه‌ای از اختلالات رفتار ایدایی طبقه‌بندی می‌شود. درمان‌های گوناگونی برای این اختلال طراحی شده است که یکی از این درمان‌ها، آموزش مدیریت والدین است. هدف از این پژوهش، مقایسه‌ی اثربخشی آموزش مدیریت والدین به تنهایی و همراه با آموزش مدیریت خشم، در کاهش علائم کودکان مبتلا به اختلال بی‌اعتنایی مقابله‌ای بوده است. در این پژوهش که از نوع شبه‌آزمایشی است والدین ۳۰ کودک بر اساس ملاک‌های شمول از میان والدین دانش‌آموزان دبستانی انتخاب شده و در دو گروه ۱۵ نفری جای‌گذاری شدند. برای غربال گروه نمونه از سه ابزار مقیاس تنیدگی والدین، سیاهه‌ی رفتاری کودک و مقیاس پیش‌بین تشخیص استفاده شد. پس‌آزمون نیز با استفاده از همان آزمون‌های سیاهه‌ی رفتاری کودکان صورت گرفت. در نهایت، هر دو گروه، بهبود معناداری را در علائم اختلال بی‌اعتنایی مقابله‌ای نشان دادند؛ اما بین دو گروه، تفاوت معناداری در میزان بهبود مشاهده نشد.

کلمات کلیدی: اختلال بی‌اعتنایی مقابله‌ای، آموزش مدیریت والدین، آموزش مدیریت خشم.

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

۲. دانشجوی دکترای فلسفه‌ی تعلیم و تربیت دانشگاه شیراز. شیراز، ایران.

مروری بر روش‌های توانمندسازی مادران به منظور بهبود تعامل مادر-کودک و فرزندپروری مثبت در خانواده

حجت پیرزادی^۱، سوسن جباری^۲، شهروز نعمتی^۳

چکیده

تعامل مادر-کودک و کیفیت فرزندپروری مادران، پیامدهای تحولی بسیار مهمی در رشد روان‌شناختی کودکان به‌دنبال خواهد داشت. براساس نظریه‌ی یادگیری اجتماعی، تعاملات ناسازگارانه‌ی والدین و کودک در بروز و تداوم رفتارهای ناسازگارانه‌ی کودکان تأثیرگذار است. بنابراین، فرض بر این است که با تغییر شیوه‌ی رفتار والدین، می‌توان به بهبود رفتار کودکان و سازگاری آن‌ها کمک کرد. هدف پژوهش حاضر بررسی روش‌های توانمندسازی مادران به‌منظور بهبود تعامل مادر و کودک و فرزندپروری مثبت در خانواده است. براین اساس، با استفاده از روش شناسی مرور سیستماتیک با کلیدواژه‌های Mother empowerment, Positive parenting, Mother-child interaction در پایگاه‌های اطلاعاتی Science Direct PubMed, Elsevier و Google scholar جست‌وجو انجام شد و منابع و متون مرتبط استخراج و تحلیل گردید. نتایج نشان داد که توانمندسازی مادران، عموماً بر محورهای آموزش روانی اجتماعی، کاهش مشکلات روان‌شناختی و کاهش استرس فرزندپروری متمرکز است. براین اساس می‌توان نتیجه گرفت که خطوط اصلی توانمندسازی مادران بر ارتقای سلامت روان شناختی و ایجاد فرصت‌های یادگیری مهارت‌های فرزندپروری برای آنان متمرکز است. از این طریق می‌توان به بهبود رابطه‌ی مادر و کودک، تقویت فرزندپروری مثبت در مادران و ارتقای محیط رشدی کودکان در خانواده کمک کرد. با توجه به تأکید پیشینه‌ی تجربی بر نقش و اهمیت سلامت روانی و مهارت‌های فرزندپروری مادران در بهبود تعاملات مادر و کودک و سازگاری آنان، پیشنهاد می‌شود از این جنبه‌ی کاربردی و اثربخش در فعالیت‌های بالینی کودک استفاده شود.

کلمات کلیدی: توانمندسازی مادران، تعامل مادر-کودک، فرزندپروری مثبت، خانواده.

۱. دانشجوی دکتری، دانشگاه علامه طباطبایی، گروه روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، تهران، ایران.
H.pirzadi@ut.ac.ir

۲. دکترای دانشگاه شیراز، گروه کودکان استثنایی، شیراز، ایران.

۳. دکترای دانشگاه تبریز، گروه علوم تربیتی، تبریز، ایران.

بررسی رابطه بین استرس فرزندپروری و کیفیت تعامل مادر - نوزاد در مادران

لیلا خبیر^۱، فاطمه عباسی^۲، فخری تاجیکزاده^۳، حبیب هادیانفرد^۴

چکیده

پایه و اساس سلامت روان در طول زندگی بر مبنای تجربیات و روابط اولیه نوزاد است. از آنجا که نوزادان دنیای خود را به صورت مجموعه‌ای از روابط تجربه می‌کنند، کیفیت و پایداری روابط به ویژه رابطه مادر-نوزاد مبنایی برای پیامدهای آتی رشدی نوزاد است. هدف این مطالعه آزمودن رابطه بین استرس فرزندپروری و کیفیت تعامل مادر با نوزاد بود که از دیدگاه نظریه شناختی اجتماعی و تعامل نمادین استفاده شد. استرس فرزندپروری با فرم کوتاه استرس فرزندپروری (ابدین، ۱۹۹۵) و کیفیت تعامل مادر-نوزاد با پرسشنامه تعامل مادر-کودک (روگمن، کوک، اینوسنتی، نورمن و کریستینسن، ۲۰۰۸) سنجیده شد. داده‌ها از ۱۵۰ جفت مادر و نوزاد که به مراکز بهداشت و درمان شیراز مراجعه کرده بودند، به دست آمد. از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. فرضیه پیش‌بینی تعامل مادر-نوزاد بر اساس استرس فرزندپروری با تحلیل رگرسیون تایید نشد. این یافته‌ها نشان داد که مادران در رابطه با مراقبت از نوزادانشان نیاز به حمایت دارند.

کلمات کلیدی: مادر، نوزاد، استرس فرزندپروری، کیفیت رابطه مادر-نوزاد.

۱. دانشجوی دکترای روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران. (نویسنده مسؤؤل)
leilakhabir@gmail.com

۲. دانشجوی دکترای روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.
fabbasi@shirazu.ac.ir

۳. دانشجوی دکترای روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.
F.tajikzade@shirazu.ac.ir

۴. دانشیار روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.
habib_hadianfard@yahoo.com

بررسی فرصت‌ها و تهدیدهای شبکه‌های اجتماعی در ایفای نقش مادری

نجمه دستوری^۱، شهرزاد شاه‌سنی^۲، رضوان میرزایی^۳

چکیده

مادر به عنوان قلب یک خانواده، پایه‌گذار پیوندهای عاطفی و میان‌فردی است. غالب روان‌شناسان بر این باورند که کیفیت ارتباط مادر با فرزند آینده کودک را می‌سازد. در گذشته، مادران فرصت بیشتری برای تعامل با فرزندشان داشتند در حالی که مقتضیات زندگی مدرن تغییراتی در تعاملات مادر و فرزند به همراه داشته است. بررسی‌های آماری نشان می‌دهد که میانگین استفاده روزانه ایرانیان از شبکه‌های اجتماعی قریب به ۹ ساعت است. همچنین تحقیقات حاکی از آن است که مادران بیش از پدران از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. هدف از این پژوهش بررسی فرصت‌ها و تهدیدهای شبکه‌های اجتماعی در ایفای نقش مادری است. پرسش‌های اصلی این پژوهش عبارتند از ۱. اساساً مادر چه نقشی در ارتباط با فرزندش ایفا می‌کند؟ ۲. شبکه‌های اجتماعی چه فرصت‌هایی را برای ایفای نقش مادری فراهم می‌کند؟ ۳. شبکه‌های اجتماعی چه تهدیدهایی را برای ایفای نقش مادری ایجاد می‌کند؟ پارادایم این پژوهش کیفی است و روش جمع‌آوری داده‌ها در ارتباط با پرسش اول به شیوه اسنادی و در ارتباط با پرسش دوم و سوم از طریق مصاحبه نیمه‌سازمان‌یافته از مادران صورت می‌گیرد. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز توصیفی - تفسیری است.

کلمات کلیدی: نقش مادری، شبکه‌های اجتماعی، فرصت‌های تربیتی، تهدیدهای تربیتی.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت.

dastourin@gmail.com

۲. عضو هیأت علمی دانشگاه شیراز بخش مبانی تعلیم و تربیت.

shshahsani@yahoo.com

۳. دانشجوی کارشناسی زبان و ادبیات انگلیسی.

rezvan.el.1995@gmail.com

تأملی بر جایگاه علمی و سیاسی مادران پس از انقلاب اسلامی ایران

لیلا شاملی،^۱ محسن شفیعی سیف‌آبادی^۲

چکیده

هدف اصلی مقاله‌ی حاضر، تحلیل و تشریح روند پیشرفت جایگاه مادران در اوضاع بعد از انقلاب در دو محور علمی و سیاسی است. از این رو، سؤال اصلی مقاله این است که جایگاه و مقام مادر پس از انقلاب اسلامی ایران، در عرصه‌های علمی و سیاسی چه تغییر و تحولاتی را به خود دیده است؟ نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که پس از پیروزی انقلاب اسلامی، رشد علمی زنان، ۵۰ درصدی افزایش یافته است. این در حالی است که نرخ باسوادی زنان قبل از انقلاب اسلامی حدود ۳۵ درصد و پس از آن به بیش از ۸۰ درصد رسیده است. علاوه بر این، در عرصه‌های متعددی همچون عرصه‌ی سیاسی، عملی و تئوریک، در مقام نمایندگان مجلس و معلمان و اساتید سیاسی و در سطح توده‌ای، همچون شرکت در انتخابات و استفاده از حق رأی حضور فعالانه‌ی زنان مشاهده گردید.

کلمات کلیدی: مادر، انقلاب اسلامی، جایگاه علمی، سیاسی.

۱. استادیار، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه روان‌شناسی، کازرون، ایران. (نویسنده مسؤل)
Lshameli29@yahoo.com

۲. دکترای علوم سیاسی، دانشگاه یاسوج، گروه علوم سیاسی، یاسوج، ایران.
Sh.mohsen178@gmail.com

بررسی ویژگی‌ها و نقش‌های مادران قرآنی

شهرزاد شاه سنی^۱

چکیده

نقش مادری، مهارتی است که در وجود زن نهاده شده است که غفلت و اشتباه در آن موجب فساد و تباهی جامعه و مراقبت از آن جامعه‌ای خیرخواه و متکامل پدید می‌آورد. در مادر صداقت، مهر و صفا به عالی‌ترین درجه خود می‌رسد. هدف از پژوهش، بررسی ویژگی‌ها و نقش‌های مادرانی که در قرآن کریم به تصویر کشیده شده‌اند. سوالات پژوهش عبارتند از: چه مادرانی در قرآن کریم به تصویر کشیده شده‌اند؟ از منظر قرآن کریم ویژگی‌ها و نقش‌های آنان چیست؟ روش پژوهش، روشی کیفی است. روش جمع‌آوری داده‌ها اسنادی (قرآن کریم) و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها، توصیفی-تفسیری است. نتایج نشان داد که در قرآن کریم تنها نام حضرت مریم (س) برده شده ولی مادر حضرت مریم (س)، حضرت مریم (س)، مادر حضرت موسی (ع)، آسیه، همسر حضرت نوح (ع) و همسر حضرت لوط (ع)، به تصویر کشیده شده‌اند. برخی از آنان دارای نقش مثبت و برخی دارای نقش منفی، تعدادی دارای نقش پررنگ و تعدادی دارای نقش کم رنگ می‌باشند و هر کدام از مادران دارای ویژگی‌های متعددی هستند.

کلمات کلیدی: مادران قرآنی، نقش‌ها، ویژگی‌ها، حضرت مریم (س)، مادر حضرت موسی (ع)، آسیه.

۱. استادیار، دانشگاه شیراز، گروه فلسفه تعلیم و تربیت، شیراز، ایران.

بررسی ویژگی‌های مادران در قصه‌های کهن ایران

رویا طیب^۱، فریبا خوشبخت^۲

چکیده

ادبیات شفاهی هر قومی بیانگر باورها و عقاید آن قوم است که سینه‌به‌سینه به نسل‌های بعدی منتقل می‌شود. بررسی این آثار می‌تواند عقاید نسل‌های گذشته را برای نسل‌های بعدی روشن سازد. هدف از مطالعه‌ی حاضر بررسی ویژگی‌های مادران در قصه‌های کهن ایران است. رویکرد پژوهش حاضر تحلیل محتوای کیفی و ملاک تحلیل داستان‌ها با توجه به فرعی و اصلی بودن شخصیت مادر، داشتن یا نداشتن قدرت جادویی و ویژگی‌های ظاهری و رفتاری بوده است. از این رو، تمام قصه‌های ایرانی (۵۳ قصه) که در کتاب *قصه‌های صبحی*، نوشته‌ی فضل‌الله مهتدی بوده، به صورت جداگانه و به مثابه یک کل واحد بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد که مادران در قصه‌های ایرانی، قدرت جادویی نداشتند و از قدرت طبیعی خویش استفاده می‌کردند. آن‌ها شخصیتی صبور، دلسوز و فداکار و باتدبیر داشتند. هنگامی که مادر شخصیت اصلی داستان است، همانند قصه‌های بز زنگوله پا و کدو قلفله‌زن، او فردی شجاع و باهوش است که کلیشه‌های مربوط به جنسیت زن را مانند ترسو بودن، درهم می‌شکند و در قصه‌هایی که وی شخصیت فرعی دارد، همانند قصه‌ی کلاغ و روباه و پيله‌ور، علی‌رغم فرعی بودن باعث قهرمان شدن شخصیت اصلی داستان می‌شود.

کلمات کلیدی: ویژگی‌های مادران، ادبیات کهن ایران، قصه‌های صبحی.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز، بخش آموزش و پرورش پیش‌دبستانی و دبستانی، شیراز، ایران.
royatayeb@yahoo.com

۲. دانشیار میانی تعلیم و تربیت، دانشگاه شیراز، بخش آموزش و پرورش پیش‌دبستانی و دبستانی، شیراز، ایران.
khoshbakht@shirazu.ac.ir

سلامت روان مادر و فرزندپروری در الگوی تعاملات

نرگس عطاران^۱، مهدی رضا سرافراز^۲

چکیده

درباره‌ی نقش مادر و تأثیر او بر فرزندان، تاکنون تحقیقات زیادی انجام شده است؛ اما کمتر به تنش‌های مادر و مشکلاتش در طول زمان فرزندپروری پرداخته‌اند. این پژوهش به بررسی این موضوع می‌پردازد که مادر، در پی درگیر شدن در چرخه‌ای معیوب، چگونه از نقش مادری خود و پیام‌هایی که در این زمان ارسال می‌دارد، اثر پذیرفته یا دچار فشار روانی می‌شود. به این منظور، ۳۰۰ نفر از مادران در محدوده‌ی سنی ۱۸ تا ۵۰ سال (میانگین: ۳۷ و انحراف معیار: ۶/۳۸) به پرسش‌نامه‌ی شیوه‌های فرزندپروری (Parenting Style Inventory (PSI)) و مقیاس افسردگی، اضطراب، استرس (Depression, Anxiety, Stress Scale (DASS)) پاسخ دادند. یافته‌ها پس از اعتبارسنجی با استفاده از ضریب هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام تجزیه و تحلیل شده است. نتایج نشان می‌دهد که از بین ۳ سبک فرزندپروری (مقتدرانه و آزادگذار و استبدادی)، سبک فرزندپروری استبدادی، پیش‌بینی‌کننده‌ی قوی برای تجربه‌ی حالات روانی منفی اضطراب، استرس و افسردگی در مادر است. این پژوهش نشان می‌دهد که چرخه‌های انتقال پیام در خانواده، نقش تعیین‌کننده‌ای در سلامت مادر دارد. یافته‌ها براساس نظریات تبادل پیام/ تعامل‌نگر، بحث و تبیین شده است.

کلمات کلیدی: مشکلات تربیت فرزندان، فشار روانی، آسیب روانی، الگوی تعامل‌نگر خانواده، چرخه‌ی تعامل‌های مشکل‌دار.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.
narges.attaran@shirazu.ac.ir

۲. استادیار، دانشگاه شیراز، گروه روان‌شناسی بالینی، شیراز، ایران.
msarafraz@shirazu.ac.ir

تأثیر آموزش تفکر مثبت بر سلامت روان مادران دارای کودک کم‌توان ذهنی در شهرستان مرودشت

زهرا عوض آقایی^۱، مریم کورش‌نیا^۲

چکیده

تفکر مثبت (خوش‌بینی) به‌مثابه یکی از شاخص‌های اصلی رویکرد روان‌شناسی مثبت‌گرا، طی دهه‌ی اخیر جایگاه ویژه‌ای در حوزه‌ی بهداشت روان به خود اختصاص داده است. روان‌شناسی مثبت‌گرا در پی آن است که از نقاط قوت انسان‌ها به‌مثابه سپری در برابر بیماری روانی بهره‌گیرد. پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر آموزش تفکر مثبت بر سلامت روان انجام شده است. این پژوهش به‌صورت آزمایشی و پیش‌آزمون و پس‌آزمون، با گروه کنترل بوده است. جامعه‌ی آماری این پژوهش، مادران دارای کودک کم‌توان ذهنی در شهرستان مرودشت است که به‌صورت تصادفی به دو گروه بیست نفری تقسیم شدند. گروه آزمایش، هشت جلسه برنامه‌ی آموزش تفکر مثبت دریافت کرد. گروه کنترل برنامه‌ی دریافت ننمود. برای گردآوری داده‌ها نیز از پرسش‌نامه‌ی سلامت روان (GHQ) استفاده شد. نتایج نشان داد در سلامت روان و ابعاد آن، بین دو گروه آزمایش و کنترل پس از اجرای برنامه، تفاوت معناداری وجود دارد. تحلیل کوواریانس، بیانگر معناداری نقش تفکر مثبت بر سلامت روان و مؤلفه‌های آن ($P=0.0001$, $df=1$)، $F=24.07$) و ابعاد آن (علائم جسمانی، اضطراب، کارکرد اجتماعی و افسردگی) ($P<0.02$, $df=1$) ($P<0.0001$, $df=1$)، ($F=16.626$) ($F=5.761$)، ($P<0.01$, $df=1$, $F=6.767$)، ($F=21.557$) است. یافته‌ها گویای اهمیت آموزش تفکر مثبت بر سلامت روانی و ابعاد آن است و می‌تواند برای پیشگیری و درمان مؤثر واقع شود.

کلمات کلیدی: تفکر مثبت (خوش‌بینی)، سلامت روانی، علائم جسمانی، اضطراب، عملکرد اجتماعی، افسردگی.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد مرودشت، گروه روان‌شناسی تربیتی، مرودشت، ایران.

z.ghaee95@yahoo.com

۲. استادیار، دانشگاه آزاد مرودشت، گروه روان‌شناسی تربیتی، مرودشت، ایران.

Mayam-kouroshnia@yahoo.com

تحلیل بصری پوستر فیلم های ایرانی با موضوع مادر در یک دهه گذشته

معصومه فرخی^۱، سیدجواد ظفرمند^۲

چکیده

پژوهش حاضر می‌کوشد که پوسترهای فیلم با موضوع مادر را در یک دهه اخیر مورد تجزیه و تحلیل بصری و فرمالیستی قرار دهد. در طی این تجزیه و تحلیل، به سنجش متغیرهای رنگ، ریخت شناسی احساسی تصویر مادر (مانند متفکر، در سکوت، همراه فرزند و غیره) و بازتاب پیامی احساس پوستر (نظیر ترحم، غم، شکست و غیره) پرداخته می‌شود. از میان تولیدات فیلم ایرانی در فاصله سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۹۵، تنها چهار فیلم با محوریت موضوع مادر تولید شده‌اند. بازه زمانی در این پژوهش شامل یک دهه گذشته است. پوستر این فیلم‌ها به عنوان موارد بررسی این پژوهش در نظر گرفته شده‌اند. دو عدد از این چهار فیلم دارای دو پوستر مجزا می‌باشند. لذا در مجموع تعداد پوسترهای مورد مطالعه شش عدد می‌باشد که به صورت جداگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. از نتایج حاصل آمده این گونه برداشت می‌شود که اکثر پوسترهای ایرانی فاقد عناصر بصری غالب می‌باشند. استفاده از رنگ سیاه به عنوان پس زمینه در این پوسترها موجب ایجاد فضای سنگین و غم آلود شده است. اصول ترکیب بندی به عنوان پایه و اساس طراحی پوستر، در بسیاری از پوسترها رعایت نشده است. در پوسترهای مورد مطالعه فضایی غمگین برای حضور مادر معرفی می‌گردد که یا او را در حالت سکوت نشان می‌دهند و یا غمگین و متفکر است. در بازتاب پیامی احساس پوسترهای فیلم با محوریت مادر، بازتاب غم و رنج بیشتر به چشم می‌خورد.

کلمات کلیدی: پوستر، فیلم، تحلیل بصری، تصویر، مادر.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش هنر، دانشگاه شیراز، گروه هنر و معماری، شیراز، ایران.
sfgraph@gmail.com

۲. عضو هیأت علمی، دانشگاه شیراز، گروه هنر و معماری، شیراز، ایران.
szafarmand@gmail.com

بررسی نقش و جایگاه زن در کتب ابتدایی ایران

خلیل فروتن^۱، حبیب ملک پور^۲، شیوا نظری^۳، صغری نوروزی^۴

چکیده

این مقاله به بررسی ساختارهای جنسیتی و نقش و جایگاه زن در کتاب‌های درسی مقطع ابتدایی می‌پردازد. در این تحقیق، ساختارهای جنسیتی که در پنج کتاب درسی دوره ابتدایی (کتاب‌های هدیه‌های آسمانی، اجتماعی، فارسی، علوم و ریاضی در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴) بازتاب داشته‌اند، مورد مطالعه قرار گرفته است. بخش نخست از بررسی وضعیت ساختارهای جنسیت در کتاب‌های درسی مقطع ابتدایی با تمرکز بر محتوای متون این کتاب‌ها و به روش تحلیل محتوا انجام شد. مفاهیم و عباراتی که کلیشه‌ها یا نابرابری‌های جنسیتی را القا می‌کردند از متون کتاب‌ها استخراج و با عناوینی چون «نقش‌ها و فعالیت‌های فردی»، «نقش‌ها و فعالیت‌های اجتماعی و گروهی»، «نقش‌ها و فعالیت‌های خانوادگی»، «فضا و مکان»، «شغل‌ها»، و «ارزش‌ها» دسته‌بندی و تشریح شدند. ذیل هر کدام از این عناوین، کلیشه‌ها و نابرابری‌هایی که به صورت آشکار و پنهان وجود داشتند نیز نشان داده شدند. در بخش دوم، محتوای کتاب‌ها از نظر امکانات بصری و ویژگی‌های زیبایی‌شناسانه مورد بررسی قرار گرفتند تا با ارزیابی تصاویر، نشانه‌ها و رمزگشایی از معانی آنها نشان داده شود که کلیشه‌های جنسیتی چگونه در قالب‌های تصویری القا و بازتولید می‌شوند.

کلمات کلیدی: نقش زن، جنسیت، کتب ابتدایی.

۱. دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی لامرد. (نویسنده مسؤول)

khalil_foroutan@yahoo.com

mehdi.noori11@yahoo.com

shiva.nnn1369@gmail.com

s.nourozi94@gmail.com

۲. کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی، آموزش و پرورش فارس، اشکنان.

۳. کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی، آموزش و پرورش فارس، اشکنان.

۴. کارشناس آموزش ابتدایی، آموزش و پرورش فارس، اشکنان.

نقش تربیتی مادر از منظر اسلام در مراحل مختلف رشد

زهرا فروزنده^۱، عزت‌السادات میرخانی^۲، محسن ایمانی^۳

چکیده

تبیین و شناسایی اهمیت نقش تربیتی مادر، با در نظر داشتن ضرورت ایفای نقش در مراحل رشد فرزند، زمینه‌ساز دستیابی به راهکارهای مناسبی خواهد بود برای کاهش خلأها، کاستی‌ها و چالش‌های موجود در عرصه تربیت و پاسخ‌گویی به ابهامات در مواجهه با توصیه‌های تربیتی اسلام و تأثیرات عملی به‌جا مانده از این تعارض‌ها در حوزه‌ی تربیتی جامعه. هدف از این تحقیق، بررسی رویکردهای نظری اسلام درباره‌ی نقش تربیتی مادر است و پاسخ به این سؤال که دیدگاه‌های اسلام درباره‌ی نقش تربیتی مادر چیست؟ فرضیه‌ی پژوهش این است که بحث از سلامت نفس و سلامت نسل، از غایات مهم اسلام است که در تدارک آن، شارع مقدس، تمامی تمهیدات تربیتی را در تمام دوران رشد، حتی قبل از انعقاد نطفه، با تأکید بر همسرگزینی شایسته و... در نظر گرفته است. روش انجام این تحقیق از نوع توصیفی تحلیلی و پژوهش‌های بنیادی و روش گردآوری اطلاعات، اسنادی کتابخانه‌ای و براساس فیش‌برداری است. یافته‌های تحقیق، نتیجه‌ی تحلیل اطلاعات است. نتایج حاصل از تحقیق بیانگر تدابیر تربیتی اسلام، درباره‌ی نقش تربیتی مادر در هر یک از مراحل رشد فرزند، متناسب با فرایند رشد کودک است.

کلمات کلیدی: نقش تربیتی، مادر، اسلام، مراحل رشد.

۱. دانشجوی دکتری دانشگاه تربیت مدرس، گروه مطالعات زنان، تهران، ایران.
sfrozandeh@yahoo.com

۲. دکتری، هیأت‌علمی دانشگاه تربیت مدرس، گروه مطالعات زنان، تهران، ایران.
۳. دکتری، هیأت‌علمی دانشگاه تربیت مدرس، گروه روان‌شناسی تربیتی، تهران، ایران.

تأثیر یک دوره تمرین کوتاه مدت و کم حجم HIIT بر مقاومت انسولینی و پروفایل چربی زنان دچار اضافه وزن و مبتلا به دیابت نوع دو

لیلا قدرت^۱، جواد نعمتی^۲، فرهاد دریانوش^۳

چکیده

مقاومت به انسولین، مشخص کننده‌ی دیابت نوع دو است و به این معناست که در تعامل بین انسولین و سلول‌های هدف، مقاومت ایجاد می‌شود؛ بنابراین سلول‌ها در برابر هورمون انسولین و آثار آن دیگر حساس نیستند. اختلال لیپیدی در دیابت نوع دو وجود دارد که در آن، تری‌گلیسرید و لیپوپروتئین با دانسیته‌ی پایین، افزایش یافته و لیپوپروتئین با دانسیته‌ی بالا، کاهش می‌یابد. هدف از پژوهش حاضر، تعیین تأثیر یک دوره تمرین کوتاه مدت و کم حجم HIIT بر مقاومت انسولینی و پروفایل چربی زنان دچار اضافه وزن و مبتلا به دیابت نوع دو است. برای این پژوهش، بیست بیمار دیابت نوع دو، در دو گروه کنترل و تمرین قرار گرفتند. گروه تمرین به مدت دو هفته و هر هفته سه جلسه، HIIT را روی تردمیل انجام دادند. اضافه بار هر دو جلسه یک بار و به صورت افزایش تکرارها بود. قبل از اولین جلسه و ۲۴ ساعت بعد از آخرین جلسه‌ی تمرین، نمونه‌های خونی جمع‌آوری و برای اندازه‌گیری به روش بیوشیمی و ELISA استفاده گردید. نتایج t تست مستقل پس‌آزمون‌های گروه تمرین در مقایسه با گروه کنترل، کاهش معنادار میزان گلوکز و انسولین سرمی و کاهش مقاومت به انسولین را در بیماران مبتلا به دیابت نوع دو نشان داد ($P \leq 0/05$). کاهش معنادار کلسترول و LDL و افزایش معنادار HDL به دنبال HIIT مشاهده شد ($P \leq 0/05$). همچنین، کاهش تری‌گلیسرید به لحاظ آماری معنادار نبود ($P \leq 0/05$). به طور کلی نتایج پژوهش نشان داد که یک دوره تمرین کوتاه مدت HIIT می‌تواند عامل مهمی در بهبود هموستاز گلوکز، کاهش مقاومت به انسولین و کاهش اختلال لیپیدی در زنان دچار اضافه وزن و مبتلا به دیابت نوع دو باشد.

کلمات کلیدی: HIIT، دیابت نوع دو.

۱. دانشجوی دکترای فیزیولوژی ورزش، دانشگاه شیراز دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، شیراز، ایران.
۲. استادیار، دانشگاه شیراز دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، شیراز، ایران.
(نویسنده مسؤول)
Nemati_phy@yahoo.com
۳. دانشیار، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، شیراز، ایران.

نقش مادر در پیشگیری از ترس های کودکان

سیما قیصرانی^۱، فرهاد خرمائی^۲

چکیده

هدف این پژوهش بررسی نقش مادر در پیشگیری از ترس های کودکان می باشد. ترس در کودکان پدیده ای رشدی است. کودکان الگوهای طبیعی ترس را در سرتاسر دوران رشد نشان می دهند (فیلد و دیوی ۲۰۰۱، به نقل از فیلد، لاوسون، ۲۰۰۳). ترس از تاریکی، حیوانات، خون، ارتفاع و صدمه دیدن از ترس های شایع دوران کودکی هستند (کینگ، همیلتون، اندیک، ۱۹۸۸). بسیاری از این ترس ها کوتاه مدت است؛ با این حال در برخی کودکان، ترس های خاص شدید می شود و آن ها را ناتوان می کند. به این صورت که با عملکرد طبیعی آن ها تداخل ایجاد می کند و در این موارد تشخیص و درمان ترس لازم و ضروری است (بر اساس انجمن روان شناسی آمریکا؛ به نقل از موریس و همکاران، ۲۰۰۱). به نظر می رسد با وجود رایج بودن این مشکل در کودکان، بررسی چندانی از باب شناسایی عوامل خانوادگی مؤثر بر این ترس ها صورت نگرفته است. در مقاله حاضر پس از تعریف و طبقه بندی ترس های کودکان و بررسی رویکردهای مختلف در تبیین این پدیده به بررسی نقش مادر در پیشگیری از ترس کودکان پرداخته خواهد شد. این پژوهش از نوع نظری- مروری می باشد. بدین صورت که پیشینه پژوهش در خصوص ترس های کودکان و همچنین نظریات مطرح در این خصوص مورد بررسی قرار گرفته است. سپس نقش مادر بر اساس این نظریه ها مورد تحلیل قرار گرفته است. در نهایت پیشنهادات و راهبردهایی برای کاهش ترس کودکان با محوریت مادر ارائه شده است.

کلمات کلیدی: مادر، ترس کودکان، واکنش هیجانی، رویکرد یادگیری اجتماعی، رویکرد شناختی رفتاری.

۱. دانشگاه شیراز، گروه روان شناسی تربیتی، شیراز، ایران.

۲. دانشگاه شیراز، گروه روان شناسی تربیتی، شیراز، ایران.

نقش مادر در تربیت دینی فرزند در دوران نونهالی با تأکید بر ابعاد رشد

مرضیه کهنوجی^۱

چکیده

دوران کودکی از دوران‌های مهم و مؤثر زندگی آدمی است که در آن شخصیت فرد پایه‌ریزی می‌شود و شکل می‌گیرد. امروزه این حقیقت انکار ناپذیر به اثبات رسیده است که کودکان در سنین کم، فقط به توجه و مراقبت برای رشد جسمانی نیاز ندارند، بلکه این توجه و مراقبت باید در دیگر ابعاد وجودی آن‌ها شامل ابعاد اجتماعی، عاطفی و عقلانی نیز مدنظر قرار گیرد. این ابعاد، عوامل تعیین‌کننده‌ی اساسی شخصیت یک انسان هستند. اگر تربیت فرزند بر پایه‌ی اصول تربیت دینی و مذهبی باشد و درعین حال به اصول روان‌شناسی و مراحل رشد او نیز توجه شود، والدین، به‌ویژه مادران، در امر تربیت موفق خواهند بود. پژوهش حاضر به روش توصیفی تحلیلی و از لحاظ نوع، کاربردی است. یافته‌های تحقیق بیانگر این است که نونهالان (گروه سنی ۳ تا ۶ سال) توانایی درک گزاره‌های معتبر اسلام (اعتقادات، اخلاقیات و احکام) را دارند که از آن‌ها به تربیت دینی تعبیر شده است. از مجموع یافته‌ها نتیجه می‌شود که تربیت دینی باید بر اساس اصولی که موجب طیب خاطر کودک و متناسب با ظرفیت و ابعاد رشد او باشد، پایه‌گذاری شود تا هم باعث تربیت صحیح او شود و هم عاملی برای دل‌زدگی او نباشد. همچنین، رسالت این امر خطیر بیش از همه بر عهده‌ی مادر است که بیش‌ترین وقت را با فرزند سپری می‌کند.

کلمات کلیدی: مادر، فرزند، دوران نونهالی، تربیت دینی، ابعاد رشد.

۱. استادیار، دانشگاه ولی عصر رفسنجان، گروه فلسفه و الهیات، رفسنجان، ایران.

مقایسه سلامت روان و ابعاد آن در بین مادران ورزشکار و غیرورزشکار

فاطمه محمدحسینی^۱، ربابه رستمی^۲، فروزنده رزآور^۳

چکیده

در طی سال‌های گذشته توجه بسیاری به مسائل روان‌شناسی و روان‌درمانی در کنار فعالیت‌بدنی شده است. با توجه به اختلالات روز افزون مشکلات روانی در بین بانوان و به خصوص مادران که نقش به‌سزایی در آینده جامعه دارند، پژوهش حاضر با هدف مقایسه‌ی سلامت روان و ابعاد آن در بین مادران ورزشکار و غیرورزشکار، به‌جهت بررسی اثر سطح فعالیت، طراحی و اجرا گردید. در این پژوهش ۶۰ نفر از مادران به‌صورت نمونه‌گیری هدفمند با استفاده از پرسشنامه‌های دموگرافیک، فعالیت‌بدنی و سلامت روان انتخاب شدند. از روش‌های آماری تی مستقل جهت تحلیل داده‌ها استفاده گردید. فرایند تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه‌ی ۲۱ انجام گرفت. نتایج تحلیل آماری نشان داد که بین مادران ورزشکار و غیرورزشکار در بُعد نشانه‌های جسمانی ($P=0/04$)، اختلال در عملکرد اجتماعی ($P=0/001$) و در نمره‌ی کل سلامت روان ($P=0/005$) تفاوت معناداری وجود داشته، که برتری با گروه مادران ورزشکار می‌باشد. مشارکت بانوان در فعالیت‌های ورزشی اثرات سودمندی بر جنبه‌های فردی و تعاملات اجتماعی آنان می‌گذارد. با توجه به یافته این پژوهش شرکت در فعالیت‌های ورزشی مختلف به‌طور جدی‌تری به مادران توصیه می‌شود.

کلمات کلیدی: سلامت روان، مادر، ورزشکار، غیرورزشکار.

۱. کارشناس ارشد رفتار حرکتی دانشگاه شیراز. Fmohamadhasani365@gmail.com

۲. استادیار بخش علوم ورزشی دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز.

Rostami@shirazu.ac.ir

۳. عضو هیأت علمی دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

Froozandehzaravar@yahoo.com

دلبستگی کودک به مادر از منظر اسلام و روان‌شناسی

کوثر هادیان شیرازی^۱، عبدالرسول هادیان شیرازی^۲

چکیده

از نظر بعضی مکاتب روان‌شناسی، سلامت روان انسان در بزرگسالی با دوران نوزادی و کودکی و رابطه‌ی کودک با مادر، ارتباط مستقیم دارد. اگر در دوران اولیه‌ی زندگی، اعتماد و دلبستگی به مادر ایجاد شود و کودک، مادر را ارضاکننده‌ی نیازهایش بداند، زمینه‌ی اعتماد و دلبستگی در بزرگسالی به وجود می‌آید و فرد در بزرگسالی سلامت روان خواهد داشت. از نظر علم روان‌شناسی لازمه‌ی ایجاد دلبستگی در نوزاد، مسائلی از قبیل در آغوش گرفتن مادر، شیردادن به موقع و ارضاکردن نیازهای کودک است. در روایات اسلامی نیز احکامی درباره‌ی کودکان بیان شده است که رعایت این احکام درباره‌ی نوزاد، به همان هدف دلبستگی ایمن از لحاظ روان‌شناسی منجر می‌شود. شیردادن مادر و رعایت اصول و قواعد آن، نام زیبا نهادن بر کودک، در آغوش گرفتن، بوسیدن، نوازش، بازی کردن و پاسخ‌گویی به موقع مادر به گریه‌ی کودک، نمونه‌های از همین احکام است. هدف از این پژوهش، بررسی دلبستگی کودک به مادر از نظر روان‌شناسی و روایات متناسب با این موضوع است.

کلمات کلیدی: مادر، کودک، دلبستگی، سلامت روان، اسلام.

۱. دانشجوی کارشناسی روان‌شناسی، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، گروه روان‌شناسی، کازرون، ایران.
kowsarhadian@yahoo.com

۲. استادیار، دانشگاه قرآن و مطالعات تطبیقی شیراز، شیراز، ایران.

بررسی دسترسی مادران به عدالت در نظام قضایی ایران (مورد دعوی حضانت)

فاطمه همدانیان^۱، محمد فرجیها^۲، طوبی شاکری^۳، مهری بهار^۴

چکیده

از دغدغه‌های بنیادین در حوزه‌ی عدالت جنسیتی، حق دسترسی زنان و مادران به عدالت در نظام قضایی است. دسترسی به عدالت، به‌منزله‌ی پارادایمی که از ۱۹۷۰ با ایجاد دولت رفاه شکل گرفت، به توانایی افراد به‌ویژه گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه در مراجعه به دستگاه‌های قضایی رسمی و غیررسمی برای مطالبه‌ی حق از دست‌رفته‌ی آن‌ها اشاره دارد. دسترسی محدود زنان و مادران به عدالت، پدیده‌ی پیچیده‌ی اجتماعی به‌شمار می‌رود که ترکیبی از نابرابری‌های حقوقی، نهادی، ساختاری، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است و تأثیر آن بر زنان در جایگاه قشر آسیب‌پذیر اجتماعی بیشتر است. هدف این مقاله آن است که با استفاده از مطالعه‌ی اسنادی و مصاحبه، شرایط دسترسی مادران به عدالت خانوادگی در ایران را بررسی و موانع موجود را تبیین کند. یافته‌های پژوهش نشان‌دهنده‌ی آن است که موانع موجود در جامعه، مادران را حتی در طبقه‌ی بالای اجتماعی و اقتصادی از دسترسی به عدالت خانوادگی در دعاوی مربوط به حضانت در نظام قضایی باز می‌دارد. موانع موجود در بستر جامعه، نهاد قضایی و مسائل فردی و روانی عاملیت زنان را برای مراجعه به نهادهای حقوقی قضایی و طرح شکایت علیه همسر در دعاوی حضانت تحت تأثیر قرار می‌دهد. به‌علاوه دستگاه قضایی ایران نیز نتوانسته است حمایت لازم برای مادران مراجعه‌کننده به دادگاه در دعوی حضانت را فراهم آورد. هر چند قانون حضانت در ایران در سال‌های جاری اصلاح شده است و در رأی قضایی نیز اعمال می‌شود؛ اما هم‌چنان بافتار فرهنگی و اجتماعی، تمهیدهای لازم برای زیست کودک تک‌والد به‌همراه مادر خویش را پذیرا نیست. در این مقاله، با توجه به وجود موانع چندگانه در دستیابی مادران به عدالت در دعاوی حضانت، از نظریه‌ی نقطه‌ی تلاقی به‌منظور تحلیل موانع استفاده شده است. برآیند تحلیل مصاحبه‌ها نیز بیانگر آن است که زنان از مجموعه‌ی بافتار قضایی، اجتماعی و شرایط تمهیدهای اقتصادی رضایت لازم را ندارند و آن را به‌مثابه نوعی آسیب روانی به خود و مانعی در دسترسی به عدالت تلقی می‌کنند.

کلمات کلیدی: مادر، حضانت، دسترسی به عدالت، ایران، نظریه‌ی نقطه‌ی تلاقی.

۱. دانشجوی دکتری مطالعات زنان، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.
fatemeh.hamedanian@modares.ac.ir

۲. دانشیار و مدیر گروه حقوق کیفری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

۳. استادیار و عضو هیأت علمی گروه مطالعات زنان، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

۴. دانشیار و عضو گروه مطالعات فرهنگی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، تهران، ایران.

